

Társadalmi,
irodalmi, művészeti,
sport, gazdasági
és egyéb
Vegyes rovatokkal

SZEMLE

VEGYESTARTALMU HETILAP

MEGJELENIK
minden szerdán.

ILLUSZTRÁLT GAZDASÁGI ÉS SPORTROVATOKKAL

Előfizetési árak:
Negyedévre... 2 frt 50
Fél évre..... 5 „ —
Egész évre... 10 „ —

Előfizetések és levelek
a «Szemle» szerkesztő-
ségi és kiadóhivatalába
BUDAPEST
Bálvány-utca 11.
küldendők.

Első évfolyam. 20-ik sz.

SZERKESZTŐK:
Gróf ZICHY IMRE és Gróf KREITH BÉLA.

Budapest, 1884. május 14.

A régi gárda.

Szomorú érzés halálhírét venni azoknak, kik az életre nagyon érdemeseknek mutatták magukat és nevüket a homályból kiragadták. De még szomorubb, ha ily férfiak nem kézben fegyverrel esnek el, mint Palóczy László, sem utolsó percükig rendelkezve, gyűlölve a halált, mely őket a cselekvés teréről lehívja, mint Mirabeau, de élve elvonulnak a küzdőtérrel, mely babérokat termelt számukra és melyen kívül, bármit is mondjanak, számukra nincs többé igazi élet; a visszavonulás ideje csak előleg a halálnak.

És e férfiak száma egyre növekszik. Lónyay Menyhért gróf, legnagyobb államférfiaink és pénzügyi tekintélyeink egyike, nem tartva a fegyvereket melyekkel ellene küzdötték méltóknak, a haza mérhetetlen kárára visszavonult. Somsich Pál egy levélben öntve ki elkeseredését a mai viszonyok felett, visszavonulni szándékozik a magánéletbe. Csak Horváth Boldizsár van megelegedve a jelenel, csak ő hiszi, hogy az út, melyen haladunk, eszményei megvalósításához vezet. Csalódik-e vagy nem, azt most nem taglalhatjuk, de jól esik látni valakit, ki nem csüggedett, ki megővta hitét.

Nem így Sennyei Pál, kinek visszavonulását mindig ideiglenesnek mondták, de ki most végleg elhagyja a küzdőtérrel. Nem hiszszük, hogy tisztán fizikai okok bírnák őt ez elhatározásra.

Ez nem férne össze az ő szellemi erélyével, az ő egyéniségével, melyről ellenesei is így nyilatkoztak:

«Bámultam a halálsápadt ifjút, aki Lamberg szétmarczangolásának napján ünnepélyes komolysággal megy fel a képviselőház szószékére és ismeretében a veszélynek, de meg nem félemlítve a vérszag által és vissza nem riadva attól, hogy már első föllépésével talán lehetlenné teszi magát minden időkre, kihíva maga ellen az egész háznak, lehet mondani az egész hazának uralkodó hangulatát, mely akkor már lázban forrongott; de imponálva mindenfelé épen a physikai és morális bátorság e ritka egyesítésének magas hatása által: a háznak és a hazának színe előtt szemébe mondja a hatalmas és nagy Kossuth Lajosnak, hogy ez az ő politikájának a gyümölcse, gyümölcse azon politikának, mely a forradalomra és a nemzet bukására vezet. Mondja siri csendben és fogja magát és ott hagyja a házat, melyben többé keresni valója nincs.»

A visszavonulás okát másban kell keresni. Tagadhatatlanul ő mindig inkább volt szónok, mint vitakozó,

sokkal inkább tudott eszméket kifejtteni, mint tévedéseket részletesen czáfolni, melyeket ő erre érdemeseknek nem talált. Oka ennek a környezet is, melyben növekedett és mely nem fért meg a parlamentárizmussal. Sohasem tanult bele a pártélet mechanizmusának kezelésébe. Jól jegyezték meg róla, hogy többet élve kontemplációban és könyvek közt, mint cselekvésben és emberek közt, azt hitte, hogy a világot csupán elvekkel és eszmékkel lehet mozgatni. Pedig a világot nem egyedül elvek vezérlik. És ő az elvek hajthatatlanságának, az egyenességnek, a tiszta helyzeteknek, az elvi alapoknak és egészséges pártalakulásoknak embere, ő nem találja bele magát a mai országgyűlési küzdelmekbe. Hozzájárul ehhez bizonyos nehézkesség is, mely rokonná teszi egyéniségét Sir Peel Róbertével e, nagy kortársaival lángelmében ugyan nem, de jellemtisztaságban bizton vetélkedő államférfiival, melyet Mac Carthy így jellemez:

«Administratív és parlamenti szónoki nagy kvalitása mellett volt egy kiváló erénye, igen ritka akkorában a conservatív államférfiak között, hogy egészséges és világos pénzügyi ember is volt, a nemzetgazdaság alapelveinek jó tartalékával. Magas, szigorú jelleme tiszteletet kellett ellenfélnél úgy, mint barátnál. Sok benső barátja alig volt. Vérmérséklete hideg vala, vagy legalább vissza volt tartva melegsége. Környezetét felmelegíteni nem tudta. Természettől tartózkodó és feszélyezett (shy) ember volt, a kinek modorában a feszély (shyness) a pompositás és a hidegség alakját vette fel. Olyasmit lehetett volna róla mondani, mint a mit Richter mondott Schillerről: Idegekkel szemben megkövült és olyan volt, mint egy örvény, melytől ösztönszerűleg visszariadtak. Nem szenvedhet kétséget, hogy meleg és generosus érzelmekkel bírt, de maga érzékenysége arra vitte, hogy ezt elrejtse. Az ellentét emótiói és demonstratív képességének hiánya közt, oly folytonos mesterkéltséget teremtett benne, mely néha csaknem tehetetlenségnek látszott.»

De a főokot mégis abban kell keresni, hogy ő nem bízik többé az eszmék diadalában az opportunismus felett.

Lónyay, Somsich, Horváth Boldizsár és Sennyei csupán kimagasló alakjai a régi gárdának. De hányan vannak kik fényes történelmi nevet nem viseltek, ám azért hű hazafiak, igaz rómaiak voltak és az ő visszavonulásuk is súlyos veszteség a hazára.

Szomorú jelei az időknak, hogy a régi gárda e tagjai is, csekély kivétellel visszavonulnak. Nem tetszik nekik a

mostani légkör, mintha valami fojtó volna benne, ami elveszi a kedvet, a szellemi rugékonyságot. Akik nehezebb harcoktól nem riadtak vissza, most visszariadnak a kisszerüektől.

A régi gárda minden tagjának távozása sivárabbá teszi a politikai küzdőteret. Egy-egy eszme, melyért lelkesedtünk, tünik le velük. És bár bizunk az újabb nemzedék jelesebb tagjaiban és tiszteletünk a régiek iránt nem tesz igaztalanná az újakkal szemben, mégis fájó sohajjal mondjuk: «Ilyenek voltak ők. Vajjon jönnek-e hozzájuk hasonlók?»

Bismarck.

Éltem feladatául tekintem, hogy az önök liberalizmusát (a Richter-féle doktrínér-liberalizmust, mely nálunk is tenyészt) üldözsem végső lehelletemig.»

Igy szólt korunk leghatalmasabb államférfia, ki ellenségei beismerése szerint is uralja a világ helyzetét. És Németország meghajolt előtte, javaslatát nagyobb többséggel fogadták el, mint legvérmesebb barátai remélték volna. A most divó liberalizmusnak, mely azt mondja, hogy övé a jelen és jövő, és hogy neki gátat semmi sem vethet, csufosabb kudarcot nem lehetett volna már valania. Az érvek hatalmával és a tények logikájával egyaránt legyőzték. A népnek anyagi jólét, közművelődés és béke kell, nem pedig politikai fantaszta és szimulánsok szóllamai. És a mi e győzelem fényét emeli, a nyíltság, melylyel Bismarck elveit előadta. Arra, hogy ha erőszakkal elnyomják a szocializmust, majd erősbül titokban, így nyilatkozott: Ez az érvelés olyan, mintha a gyújtogatók ellen való szigorú eljárást abban hagyni akarnók azért, mert különben titokban folytatnák üzelmeiket. Az a kérdés, hogy akarnak-e csak titkos agitációt, vagy titkosat s nyilvánosat együttesen? Mi az utóbbit veszélyesebbnek tartjuk. Ha sikerül a munkásoknak megadni a császári üzenetben ígért reformokat, akkor önök a munkásnak munkához való jogot adnak ha egészséges, ápoltatáshoz való jogot ha beteg és ellátáshoz való jogot, ha megöregszik. Hagyják az államot valamivel szocialisztikusabbá vagyis keresztényebbé lenni, akkor apadni fog a szocialdemokracziához való tódulás. Ha a munkások komolyságot fognak látni a kormánynál s a törvényhozó testületeknél, akkor jobbra fog fordulni a dolog. A kormány megmutatta komolyságát. Hogy az utóbbinál hiányzik a komolyság, mutatja a balesetek ellen való biztosítás ügyében kiküldött bizottság tárgyalásainak lassúsága. A kormány azonban nem fog tágitani, ha augusztusig is leszünk együtt. Mihelyt a szocialis reformok terén valami fontos eredmény mutatkozik, a kormány maga fogja ajánlani a szocialista-törvény megszüntetését, be fogja várni, hogy az ellenzéki óhajtasok teljesítése után is lesz-e szükség kivételes törvényekre. E feltétel valószínűsítésétől nagyon messze vagyunk még a birodalmi gyűlés csekély előzékenysége miatt. A hogy most áll a dolog, nagyon kegyetlen játékot üznek önmagukkal. — Legyen meg önökben véleményük bátorsága s vessék el a törvényt, akkor azután — a kormányok megegyeztek ebben — alkalmuk lesz rá mindjárt, hogy megtudakolják a választók nézeteit. A törvény elvetését nyomon követné a birodalmi gyűlés feloszlata.

De a porosz birodalmi törvényhozásnak volt annyi belátása, hogy nem tette szükségessé feloszlata, hanem megszavazta a rendszabályokat azok ellen, kik a német birodalom nagyságát, dicsőségét és jólétét és fentartó hatalmát aláaknázni törekednek.

Horváth István.

Kiváló régi történettudósunk ünnepe Székesfehérváron fényes volt. Komócsi alkalmi ódája és Hollán Ernő ünnepi beszéde voltak kiválóbb mozzanatai. A vidék előkelősége, az ünnepelt családja, a hazai tudományos egyletek díszesen voltak képviselve. A helybeli lapok ünnepi számokat adtak. A «Szabadságéből» kiemeljük Szücs Miklós következő szép cikkét:

Historia est magistra vitae, mondták a régiek, annál több joggal, mert nekik ez volt egyedüli mesterük. Azóta a mesterek száma szaporodott. Átvette a vezetést az antik világot megdöntő kinyilatkoztatás és ennek tudománya a theologia, magistra vitae, magis magistra, mortis, mert úgy élni tanított, hogy ne kelljen félnünk a haláltól.

És ismét változott az emberiség szelleme, mikor a vezetést mindinkább az exakt tudományok kezdték átvenni. Napjainkban a verseny csilapul, a tudományok mindinkább igazságos osztályra lépnek; de valamint a sybillakönyvek értékéből semmit se vont le az, hogy számuk megfogyott, viszont az élet mestere, a történelem értékéből sem von le semmit az, hogy a mesterek száma szaporodott.

Nemzetek, valamint egyesek fogékonysága a történelem iránt nagyon különböző.

Minél erősebb a nemzet közszelleme és minél erősebb az egyén ragaszkodása ezen közszellemhez: annál erősebb az, a mit történelmi ösztönnek mondhatnánk.

A történelmet, mint az élet tükrét, sokszor állították szemközt a költészettel. S a legjelesebb elmék iránya szerint két tulzó párt alakult. Egyik szerint az emberről csak a történelem ad való képet. Ezen irány előkelő képviselője I. Napoleon, ki «Werther keservei» olvasásába merült hadsegédét megróttá, mondván, hogy férfinak mulatságul csak történelmet kellene olvasnia. De a másik elv szerint a történelem a kornak képét csak mintegy a bonczasztalon mutatja föl, hiányzik belőle az a magasabb egység, melybe csak az élet foglalja össze az eseményeket. Nem külső mellékkörülmények, hanem csak az események legbensőbb magvának föltüntetése adja hü képét a kornak s ezen értelemben mondja az elvnek előkelő képviselője, Schopenhauer, hogy egy Shakespeare-tragédia többet mond meg korának történetéből, mint historiáskönyvek foliánsai.

Az igazság itt is a kettő között van.

De a magyar nemzet mindig azok közé fog tartozni, melyek történelmüket kiválóan szeretik s nagyra becsülik. Ezen szerencsés hajlam egy azon több tulajdonság közül, melyeknek köszönheti, hogy az idegenség e tengerében megmaradt magyar szigetnek.

Ez nemeslevele, melynek régiségére méltán büszke; ujnak látszik talán, ha Európában előbb föllépett néptörzsekével hasonlítjuk össze; de ha végig tekintünk küzdelmün, ha meggondoljuk mily ádáz harcok között tartotta fenn magát a nemzetlétnek alig egy szálán: akkor látjuk, hogy igen soká élt már és régibb a réginél.

Ez a hajlam volt részben oka annak, hogy nagyságához mérten csekélyebb hatást gyakorolt nemzetére a legnagyobb magyar: Széchenyi. A geniális, nagy reformátor, midőn kimondta: Magyarország nem volt, hanem lesz! nem beszélt magyarul. Mint Hamerling szép «Aspasiá»-jában Perikles Sokratesnek: «du bist kein Grieche mehr», így mondhatta volna neki a mult szelleme: te nem vagy magyar. És mégis ez tette őt a legnagyobb magyarrá, mert a fajnak legszebb, leghatalmasabb gyümölcse, ha

förlömulva önmagát, váratlan, meglepő hajtást hoz, mintegy beoltja önmagát.

Ellentéte és mégis előfutára volt Horvát István. Annyira szerette, hogy dajkálni akarta volna nemzetét. Talán ezért kereste igazságot szomjazó lelkének egész hevével a nemzet bölcsőjét.

Vannak idők, midőn a történelem föladata a nemzet önbizalmát éleszteni, cselekvési bátorságát edzeni, s ilyen kor embere volt Horvát István; de jönnek ismét idők, melyekben a történelem föladata önbírálatra inteni s fékezni a tetterőt.

A történész a mult történetét írja: de a jövőén dolgozik.

Tegyünk czipruslombot sírjára, hol az élet bezárul, de az emlékezet forrása fölbuzog, hol az élet történetének vége, de hol a történelem kezdődik.

Politikai hírek.

Hazánk. A mult hét kezdetén, úgy látszott, mintha reakciókép az eddigi izgalmakra, higgadtabb hangulat szállt volna a házra, de a látszat csalt. Ugron interpellációja oly jeleneteket szült, melyek izgalmasság és kínosság tekintetében ritkítják párjukat. Annyi eredménye mégis volt a mult hétnek, hogy több javaslatot letárgyaltak. Különbö a választási mozgalmak egyre nagyobb hullámokat vernek. A főbb mozzanatok a következőkben adjuk:

Választási mozgalmak. Arad szabadelvű pártjának dr. Falk Miksa sürgönyben válaszolta, hogy büszkeséggel és meleg köszönettel fogadja el a följajlott jelöltséget. — Nemes-Miletiesen a függetlenségi párt Németh Albertet kiáltotta ki jelöltnek; a kormánypárté Széchenyi kath. esperes. — Szamosújvár szabadelvű pártja újra a jelenlegi képviselőt, Gajzágó Ferenczet kéri föl jelöltnek. — A magyar-láposi kerület mérsékelt ellenzéki pártja nagy tetszéssel fogadta gr. Bethlen Pál programbeszédét; a m.-láposi «Bethlen-szigeten» sátor alatt lakomát is tartottak s fehérbe öltözött leányok koszorút nyújtottak át a grófnak. — Deésen a kormánypárt jelöltje Roth Pál polgármester. — Aranyos-Medgyes kormánypártjának dr. Chorin Ferencz a jelöltje. — Csurgón (és nem Kaposvárt) volt e hó 4-dikén az az értekezlet, melyben mindenféle pártiak részt vettek; a «Gólya» fogadóban gyűltek össze s Héjas Pál adta elő többeknek azt a törekvését, mely szerint többféle pártiak egyesítése mellett e kerületet jövőre is Somssich Pálnak szeretnék megtartani; Inkey József, az értekezlet elnöke, melegen szólalt fel ez ügyben; de egy alsó-sarkadi polgár nem akart tudni «konzervatív párt»-ról, társaival együtt az 1848-diki eszmékhez ragaszkodván; egy tanító a szabadelvű párt mellett nyilatkozott, a szentmártoniak pedig Szalay Károlyt (antiszemita) éltették oly zajosan, hogy az elnök rendre inté őket, a mire nagy lárma és zűrzavar lett, míg végre az öreg Inkey szóhoz jutott s elítélőleg beszélt az antiszemitizmusról; az értekezletnek nem lett semmi eredménye. — Olasz-Liszkán a kormánypárt Szirmay Ödön mellett buzog, a függetlenségi párt népes választó gyűlése pedig Kun Béla mellett. Esztergom megye dorogi kerületében a mérsékelt ellenzék Urváry Lajost, a «Pesti Napló» szerkesztőjét lépteti föl; a mostani képviselő, Andrássy Gyula kormánypárti. — Csengeren Domahidy Istvánt, megtartott beszámoló beszéde után, újra kikiáltották jelöltnek. — A pinczehelyi kerületben antiszemita látogatás volt: Istóczy Győző és Vadnay Andor mentek le báró Andreánszky Gábort ajánlgatni.

Ausztria. A Schönerer affaire még mindig fel-fel merül a képviselőházban és sokszor annyira heves jelleget ölt, hogy több ízben elnöki rendreutasítást provokál. Schönerer a legkiméletlenebb hangon szól ugy a nemzetiségekről, mint a hitfelekezetek és a kormányról; sértő modorának következménye párbaj is lett, melyet Reschauer Henrikkel, minden komolyabb kimenetel nélkül vívott. — Jaques képviselő a sajtótörvényre vonatkozó reform indítványával lépett fel, melynek alapján a kormány utasított, hogy törvényjavaslatot terjesszen a ház elé, mely szerint a perrendtartás 493. §-ában meghatározott eljárás csak azon esetben fogantassék,

ha nincs oly személy, ki valamely nyomtatvány tartalmáért felelősségre vonható volna. — Az urakháza által a szeszdó-törvényjavaslaton tett módosítás is letárgyalatott és csekély módosítással elfogadtatott. Megkezdődött a munkások foglalkozásáról szóló törvényjavaslat tárgyalása is, melynek folytatását a következő napokra halasztotta a ház.

Németország. A porosz kormány által a Curiával folytatott tárgyalásokra vonatkozólag közölt ama hírek, mintha a tárgyalások félbeszakadtak volna, alaptalanoknak bizonyultak. A birodalmi gyűlés legelőkelőbbben még mindig a szocialista törvénnyel foglalkozik. A kormány által a meghosszabbításra vonatkozólag beterjesztett javaslat 189 szavazattal, 157 ellenében elfogadtatott. A részletes tárgyalás valószínűleg élénk vitára fog alkalmat szolgáltatni. A községi törvényjavaslat második olvasás után is letárgyalatott s noha a tanácskozások elég behatók voltak, még mindig maradtak fenn hiányok, melyeket pótolni a harmadszori olvasás után bekövetkező tanácskozás lesz hivatva. Egy Bismarck elnöklete alatt megtartott minisztertanácsban a többek között a cukoradó törvény megváltoztatása is szóba jött. Valószínű, hogy e tárggyal rövid időn a birodalmi gyűlés is behatóan fog foglalkozni.

Franciaország. Még mindig homály fedi Franciaország álláspontját a konferencia kérdésében. Annyi azonban bizonyos, hogy a francia kormány miheztartása a konferencia ügyében Angolország magatartásától és megjelölendő céljától van függővé téve. A konferencia létrejövételének tehát első és fő feltétele a két hatalom, nevezetesen Francia- és Angolország közt létrejövő megegyezés. Hírlik, hogy az angol közvélemény nem idegenkednék attól, hogy Gordon tábornok felszabadítására egy angol expedíció szerveztetnék; Az anizini események miatt elítélt bányamunkások legnagyobb részének Grévy megkegyelmezeit. A legújabb hírek szerint Franciaország és China közt a béke megkötött.

Angolország. Az angol kormánynak az egyiptomi ügyben mind végig tanusított bizonytalan, erélytelen magatartása hova-tovább elkeseríti a közvéleményt; utóbbi időkben magában a konservatív pártban is bomlani kezd a pártfegyelem, mivel egyes frakciók a kormány politikáját támogatni tovább nem hajlandók. A konferencia ügyére vonatkozólag még mindig hátrányban van a kormány álláspontja körvonalazását és nyilvánvalóvá tételét illetőleg s épen ez az oka, hogy a francia kormány sem nyilatkozik, mely mindenekelőtt Anglia céljaival akar tisztában lenni, s csak azután nyilatkozni. A máhdi a szuakinni muftihoz írott levelében ugy ötlet, mint pártihiveit lelkesítő szavakkal buzdítja a háborúra és isten haragjával fenyegeti, ha felhívásának eredménye nem lesz.

Olaszország. A francia és angol kabinetek eddig az olasz kabinettel a konferencia ügyében még nem érintkeztek. Az olasz kormány politikája a konferencia kérdésben ugyanaz, mint Ausztria-Magyarorszáé és Németorszáé. Mária Anna elhalálozása következtében Umberto olasz király 20 napig tartó udvari gyászt rendelt el. Az olasz kormány az irói tulajdonjog védelmére vonatkozó szerződéseket valamennyi hatalomnak felmondta. Az ausztria-magyar-olasz szerződést négy évenként meghosszabbították.

Spanyolország. A választások a szenátusban befejeztetvén, a kormány a szenátusban, az élethossziglani szenátorokat is beszámítva, 270 többséggel rendelkezik, az ellenzék 90 tagból áll. Az újabban szétvert fölkelő csa-

patok Franciaországba menekültek. Murziában Zorilla egy megbízottját fogták el, kinél fontos iratokat találtak. *Vinata mellett kísérlet tétetett a vasuti vonat kizökentésére, de a merényletet idejekorán fölfedezték.*

Oroszország. A stratégiai vasut vonalak kiépítése Oroszországban mindinkább főbb eseményt képez. Legújabbán a tífisz-reszhti vonal kiépítése forog szóban, melyért két Teheránban élő orosz mérnök már tényleg folyamodott is.

Törökország. A konferencia ügyben Törökország elmentés álláspontja a többi hatalmakkal leginkább abban kulminál, hogy a török kormány a konferencia székhelyéül Konstantinápolyt óhajtja, mit az angol kabinet azért ellenez, mert abban az esetben a konferencia elnöksége is török kézben maradna. A keletuméliai kormányzói állásra vonatkozó azon hírek, hogy a porta végleges jelöltje Kresztovics, — valónak bizonyult és ezt a

Egyesült-Államok. Amerika szabad levegőjét jelenleg a legfontosabb alkotmányos jog gyakorlatának előkészületei telítik. Minél inkább közeledik a monumentalis nap, mely a köztársaság elnökének választása felett van hivatva dönteni, a pártok annál nagyobb erélyt fejtenek ki a szervezkedésben. Junius 3-át tüzték ki a republikánusok az összejövetelre Chicagóban, a mikor tanácskozni fognak az új jelöltre nézve; ugyan csak Chicagóban július 8-án a demokrata párt fog összegyűlni jelölt meghatározása végett. Kétségtelen, hogy a választási harcban Arthur, a jelenlegi elnök és Blaina fognak egymással szemben állani s akármily alapossággal vegyük is számításba az esélyeket, ma alig lehet pozitívitással állítani, hogy e két ellenfél közül, melyik hagyandja el győztesen a küzdőtér.

SZÉPIRODALOM.

Csomor Dani.

Takaros hajadon gyönyörű Vér Klára,
Fényes kézfogóba van meghíva mára.
Tánczos a bokája, csillogós a szeme,
Erdei virággal tüzte haját tele.

«Ne menj el, ne menj el én egyetlen lányom!
Meglásd bajt hozol rám; hej, nem csal az álom:
Csúf, kegyetlen kánya kóválygott a légbe
Szép gyöngé galambot hamar utólérte.
Vérezett szegényke, vergődött az árva,
Jaj neked, ha nem hajtsz jó anyád szavára,
Csak nevetett erre gyönyörű Vér Klára.
«Ne menj el hazulról, maradj itthon mára!» —

*

Huzzák a cigányok, vig a táncz, a nóta.
— «Szeretlek Vér Klári sok esztendő óta!
Mondta Csomor Dani, mikor tánczolt vele,
Akár az éjszaka, olyan az ő szeme!

többi hatalmak sem ellenzik. — Midhat pasa, Törökország egyetlen élő nagy államférfia elhalt száműzetésben. Élete oly gazdag volt tiszta törekvésekben, dicső vívmányokban és hazájának hálátlansága oly nagy, száműzetése oly keserves, halála oly elhagyott volt, hogy feleleveníti az ókori történet nagy alakjait, kikkel ép így bántak. A nemzet, mely legkiválóbb fiával úgy bánt, a létre érdemes nem lehet.

Ujdonat uj szüire virággal kivarrva,
 Panyóka dolmánya pitykével kirakva.
 «Sok esztendő óta igazán ma járom!
 Sok esztendő óta ezt a napot várom!»
 «Bocsáss Csomor Dani, bocsáss csak kihülni,
 Szörnyü melegem van, nem tudom eltűnni!
 Hogy dobog a szivem édes Dani halljad.»
 «Hajrá, haj! Vigabbat, a legszilajabbat!»
 «O, hadd fordulok ki — majd ha kipihentem —
 Visszajövök nyomba, itt leszek én szentem!»
 «Soká csalogattál, soká hitegettel,
 Igaz, hű szíveimmel csak játékot üztél.»
 — «Dani, Csomor Dani az ég szent nevére
 Ne kinozz, ne kinozz; — perreg orrom vére . . .
 Tasi biró fia kezemet megkérte,
 Apám — ellenemre — oda is ígerte —
 Meglásd a szép hajnalt már én meg nem érem!
 Jaj a fejem, Dani, végem, nekem végem . . .
 «Huzzad cigány, huzzad mig a húrod birja . . .
 Szép lányt tesznek holnap a fekete sirba!» —
 Tizenkettőt kondul Zombor ócska tornya,
 Madár suhan, vijjog, csattog a két szárnya,
 Gyönyörű Vér Klári, halva hullt a földre,
 Vigyétek, vigyétek ki a temetőbe!

Margitay Tihamér.

Két nap Erdélyben.

A gyors vonat első osztályu kocsijában késő éjig tartott csevegés után elszunnyadt társaságot, a reggeli napnak a Maros völgyi sziklafalokról vissza verődő sugarai kelték fel. — A regényes völgy festői szépségü vidéke, a szikláról sziklára hömpölygő Marosnak visztükrözés miatt folyvást változó színe, s a számtalan csalogány bájos csattogása figyelmünket annyira leköté, miszerint alig vettük észre, hogy az előhegyek közötti posványos völgybe értünk. Itt, a regényes sziklafalakat legelő bivaly-csordák, s gyepes domboldalokon száguldozó ménesek válták fel. Az elszórt füvesligeteből, gazdasági épület, néhány magas tetejü oláh-ház, vagy csinos környezetü urilak tűnik elő, s a tavaszi virulásnak indult mezőkön egy-egy gazda négy tulok által huzott ódonszerű fa-eke után ballag, vagy szalmakalapos oláh fiu, hosszú botra támaszkodva, néhány juhból álló nyájacsckáját őrzi, s a mellette elrobogó vonatot bámulja. Kolozsváron a patriarchalis berendezésü szamos-völgyi pályára átszállva, a Szamos termékeny völgyébe jutánk. Az igénytelen állomások kopár környéke, ugyanazon elhagyottság jellegét viseli, mint a gazdag talaju termékeny völgyet környező örökzöld, de vizmosásokkal átszelt dombok, s alattuk fekvő falvak; egy két nem rég ültetett vadgesztenye fa és szelencze bokor csak azon állomások körül virít, melynek épületei volt urasági területen állanak; de leginkább feltűnő, hogy gyümölcsfának hirmondója is alig van. Vannak azonban egyes pontok, melyeken a szem gyönyörrel megnyugszik, ilyen például báró Bánffy-nak a Szamos által keresztül szelt, nagy kiterjedésü parkja, és sodrony kerítésü ménes telepe, melyben gyönyörű kanczák kis csikóikkal legeltek.

Az állomások egyikén fogatok vártak. — Kényelmetlen kocsikból kiszállt uti társaink, — hogy elszibadt tagjaikat felelevenítsék, mindenek előtt nagyokat nyújtóznak, időközben kirakott holmijukat csak azután vevék át, s örültek ha egy ácsorgó fiut kaphattak, ki málháikat a várt, vagy találomra akadó kocsihoz vigye. A harmadik

osztálybeli utasoknak jóval több idő kellett, hogy a pályatestre kirakott batyuk közül, a magáét mindenik kikeresse; ezekre sajátságos kinézésü alkalmatosság, egy gyarló kis paraszt szekér várt, melybe öszvér és egy kis hegyi ló volt fogva. Ez ugy látszik arra vala hivatva, hogy az állomás és falu közötti közlekedő társas kocszi szerepét viselje; mig a kis szekér belseje batyuval megtelt s két férfi a kocsis mellé ült egy pár korosabb nőnek csak a batyuk tetején maradt helye, de nagy fáradsággal ide felkapaszkodván, azokba annyira belesülyedtek, hogy a kocsis belsejének egész tartalma, roppant szalmakalapjaik lecsüngő nagy karimája alatt eltűnt, s a sajátságos fogatocska elkoczogott. Fél órai megállapodás után, mi alatt a vonatkísérő személyzet számtalan szó- és írásbeli megbizást kapott, vonatunk is megindult, s nem sokára Szamos-Ujvárra, utunk céljához értünk.

Az egyszersmind mulató helynek berendezett pályaudvaron, cigányfiuk, olasz fachirokhoz méltó tolakodással vettek körül; mindent a mi épen kezeik alá került felkapva, hordári szolgálatukat csekély borralaló reményében felajánlák; de mondhatom igen ügyes, és nagyon is szerény igényü fiuknak bizonyultak.

Szamos-Ujvár Mária Terézia alatt keletkezett örmény telep. Lakossága virágzó kereskedés által megvagyosodván, a kies fekvésü kis várost igen csinosan építi fel. Folyóvizi nagy kavicscsal kövezett egyenes széles utczáinak nagyobb része négy szögü tágas térre vezet, melyen csinos templom áll. Nevezetességei: az eléggé ismert fegyház s egy állítólag Rubens által festett oltár kép. Ennek története a következő. Midőn a telep megszilárdult s a város csinos templomával együtt már felépült, a város örmény közönsége, az idegeneket különösen pártoló József császárnak jelenté, hogy mindenük meg van de a templomba egy szép oltár kép kellene, s a császárhoz azon kéreessel járultak, hogy nekik egyet ajándékozzon kegyeskedjék. József császár erre azt rendelé, hogy egy küldöttség e végre Bécsbe jöjjön, s az udvari képcsarnokból egy megfelelő képet válasszon. A küldöttség meg is jelent s miután az említett képet kiválasztá, ezt ő felségének megjelenté, s átadatását kérte. Ez a képcsarnoknak legértékeseb darabjai közé tartozván, az udvar tőle megválni nem akart, s az örmény küldöttséggel alkudozásba lépett; de miután ez határozottan kijelenté, hogy az esetre, ha a választott festményt meg nem kapják, inkább kép nélkül mennek haza, József császár, hogy ígéretét beváltsa, a képet — ha nem szivesen is — a küldöttségnek átadta.

Szamosujvár lakossága tiszta örmény lévén, nemzeti jellegét nagyon megtartá. A férfiak arcvonásai egészben keletiek, s a fiatal nők ataljában igen csinosak. Dolgainkat elvégezvén, a délutáni vonattal Kolozsvárra vissza utazandók, kelleténél jóval korábban az indóházhoz kísértáltunk. Mint majdnem minden a vasut mellett fekvő kis városban, ugy itt is szokássá vált, hogy a közönség egy része a délutáni vonatok jövése és larmájához kirándul. Az elég csinos czukrászbódé ma is látogatott vala; tulajdonosa, impozáns alaku örmény asszony, meglehetősen fagyaltot, bort, sert, fekete kávé, süteményt és igen jó, ugynevezett kormos almát osztogatva, a társalgásban élénk részt vesz, s ugy látszik, hogy a helyi legtitkosabb eseményekbe mélyen be van avatva. Bódéjában nem csak az utazni kívánó s helybeli közönség, de a vasuti hivatalnokok és hordári publikum is kényelmesen ozsonnál, mig ez utóbbiakat a jelző készülék kongása kényelmükből fel nem riasztja; de aztán is szép csendesen foly minden, mert végre nem baj, ha a vonat egy

két perczel később indul. Visszautazás alkalmával, buzát gyomláló oláh nők, veres kendőkkel és szoknyájukkal, a zöld vetésben élő pipacsok gyanánt mozogva, szép látványt nyújtottak.

Kolozsvárt, a régi fejedelmi várost, és történeti emlékeit látni, már rég óhajtám! Megyei és Syardalis gyűlés lévén, élénkségének a már beállott holtidény általi csökkenését észrevenni alig lehetett, s minthogy épen heti vásár volt, a változatos tarka viseletű köznép élénk sűrűsége forgása a népviselet tanulmányozására váratlan alkalmat nyújtott. Itt piros kendős és szoknyás oláh lányok, arannyal himzett mellrevalókkal és ingujjal, — ott sötét nagy kendőre illesztett, nagy barna szalmakalap alatt hüselő magyar nők csoportosulnak; az obeliszk lépcsőin mindenféle viseletű oláh paraszt falatoz, előttük néhány felnyergelt apró ló gazdáját várja; poros szénégető, zsákokba elhelyezett faszénnel megrakott lovát házról-házra vezeti, vagy kék dolmányos, kakastollas mezőségi kocsis gyors lovait pálinkás bolt előtt állítja meg, hogy az otthon elmulasztott kedves kortyot itt igya meg. Néhány kéregető cigánygyermek s a tarka sereg között sétáló sötétruhás falusi gazda vagy pap, a színek élénk vegyületét még inkább emeli.

Mindez igen érdekes látványt nyújtott ugyan, de a régi Kolozsvár történelmi emlékeit látni, mindenekfelett óhajtván, itt is, ott is kérdezősködtem; a megszólítottak közül azonban utba senki sem igazíthatott. Ujra körülnéztem, s oly alakot kerestem, kihez ismételt interpellációt talán több sikerrel intézhetnék. Szemeim magyar öltözetű, fiatalabb arcú nyílt tekintetű egyéneknél akadnak meg, ki hosszúszerű pipájából bodor füstfellegetek eresztve, a fel és alá járó csinos nőkben gyönyörködni látszott. Ő is észrevette, hogy valamit vagy valakit keresni látszom, megszólított s a legnagyobb készséggel felajánlta, hogy a Bethlen bástyához, Kolozsvár régi erődítéseiből még egyedül fennálló ép kapu tornyához elvezet. Néhány tekervényes mellékutcán áthaladva nagyon megrongált oldalbástyához értünk. A lőrészek előtti belső parkány csak ott áll még, a hol a bástya falához ragasztott apró házikók még meg vannak, különben csak a kiálló faragott kőtartók s pillérek maradványai jelzik, melyeken ott, a hol újabb rombolás nem történt, gazdag növényzetű folyondár kúszik. A torony maga két emeletes tömör négyszögű épület, éles ormu magas tetővel; minthogy a még tökéletes jó állapotban levő torony katonai raktárnak használtatik, befalazott kapujában csak egy vas ajtónak hagyatott hely, egyenetlen fekvésű ablakai vaslemezekkel vannak elzárva, s csak a keskeny lőrészek látszanak szelelőkül szolgálni. A bástya volt parkányára nyíló ajtó szinte ablaknak van átalakítva, de alatta a régi lépcső maradványai a falból kíváncsian néznek ki, mintha csodálkozni akarnának azon, hogy irántuk minden kegyelet megszűnt. A torony melletti nyugati bástya már egészben le van rombolva, s a modernizáló vágy belőle csak annyit hagyott meg, a mennyi a torony építésben tartásához okvetlenül szükséges, vele a torony emeletéhez, s a bástya parkányához vezető lépcsőnek nyoma is megmaradt. A torony falába rendetlen hatszögű kőtábla, a következő felirattal van befalazva: «Haec turris ex tempore rebellionis, mense octobris 1707. jussa comitis Alexandri Károlyi liberi baronis descrueta, es iterum ex manso Ex. D. lib. bar. Kriechbaum caes. regiae Transilvaniae Generalis erceta est anno 1709.» Ezen, a lázadás idejéből való torony 1707 évi október havában gróf Károlyi Sándor rendeletéből leromboltatott

s ő Exja báró Kriechbaum ő cs. kir. felsége erdélyi generálisa parancsára újból felépíttetett 1709-ben.

Kolozsvár régi bástyáinak egy része, az ugynevezett Bogdánfy-bástya a város délnyugoti részén áll még. Belső parkányának nyomai között, két négyszögű kisebb őstorny áll; a tövisekkel koronázott külső része pedig még egészben ép; a kövek közé szorult ágyugolyók bizonyítják, hogy a szép Erdély fővárosa nem egy hadi tusát állott ki. A bástya ezen részébe is feliratos emléktáblák vannak falazva. Azt híven, hogy történeti emlékekre akadok, felkerestem azokat, de ezek csak az Ötvös családban 1714—16 és 19-ben előfordult halálesetekre vonatkoznak.

Kolozsvár érdekes nevezetességeinek egyike a régiség-tár. A kő és bronz korszakból származó gazdag gyűjteménye, melyben egy hoszu, alakjára nézve a jelenlegi kardokhoz hasonló bronz kard különös figyelmet érdemel; néhány csinos vért s régi fegyver között, a keresztetes háborúk idejéből való egyenes vaskalappal összekötött páncél ing, s Erdély történeti emlékeiből Bethlen Gábor nyerge, s Bocskay ezüst serlege bir különös érdekel. Mindezen csaknem átfutva s a nagy téren levő templom gyönyörű kőfaragványu sekrestye ajtaját, Corvin Mátyás király születési házának ives régi kapuját megtekintve, s a rohamos folyásu Szamoson keresztül vezető fedett hidon átmenve, a fellegvár sziklához festőien majdnem odatapasztott gunyhókba, s ezek tarka-barka lakosságára egy pillanatot vetve, a Szamos által szegélyezett sétátérre siettem.

Árnyas régi fasora között mindinkább a pezsgő modern világba juték. A padok nagyobb részét divatos öltözetű, környezetükkel vígan csevegő nők foglalták el, magánosabb helyeken lapdázó vagy a hattyukat etető gondozott viseletű gyermekek mamái kötnek vagy olvasnak, míg végre a csinos kioszkban Kolozsvár gentry-jével, s köztük néhány régi ismerőssel találkozáskor, az egész napon át folytatott turista foglalkozást kellemes társalgással fejezem be. A városi előkelő közönségnek, mint máshol úgy itt is találkozási főcélja, a csevegés, fagyalt és kávé, de Kolozsváron úgy látszik, hogy az öregebbek a sétátér árnyas fasorában inkább kocsikázni, mint a fiatalabbak csevegésében részt venni szeretnek. Én napon legalább kocsi kocsit érte; a csendes fogatot öreg kocsis hajtá, ősz inas ült a bakon, s a hintókban koros dámák foglaltak helyet.

Az idő gyorsan telt. Egyszerre csak azt vevém észre, miszerint ideje, hogy az esteli gyorsvonathoz, mely egy kedves emlékekkel gazdagabban szállított haza, a pályaudvarra kell sietnem.

Z. H. F.

Dohányzó- tekéző- elfogadó- és előszobák.

Közelebbről hosszabb fejtegetésre méltattuk a dolgozószobák és könyvtárak berendezését; értekezésünk azonban csak akkor lesz teljes, ha a férfi lakosztály más lényeges részeit is vizsgálatunk tárgyaivá tesszük. Ilyenek legelső sorban a dohányzó, tekéző és előszobák.

Magától értetődik, hogy az előszoba eredetileg csak átmenő hely s nem feladata a várakoztatás. Mihelyt várakozás szüksége forog fenn, erre a célra a tulajdonképeni elfogadó-terem — a parloir — szerepe lép életbe. A modern háztartásban azonban e megkülönböztetést már nem veszik olyan élesen és ez elég kellemetlen, mi-

vel ennek következtében sokszor érdemes emberek is abba a kényszerű helyzetbe jutnak, hogy az eredetileg csak cselédeknek szánt előszobákban huzamosabban tartózkodjanak.

Angliában és Hollandiában a ház ura mihelyt értesül arról, hogy idegen jelentkezik nála, fogadó-szobájába megy, s miután meggyőződött látogatója kiléte felől, csak akkor nyitja meg előtte benső lakosztálya ajtaját, vagy expedálja udvarias ürügy alatt tovább.

Az elfogadó-terem butorzata lehetőleg egyszerű. Középnagyságu tér közepén egy asztal, rajta néhány könyv és hirlap vagy szemle, a falak mellé sorban székek rakva, egy tükör, néhány festmény, és ennyi az egész. Kifejezi azt a bizonytalanságot, melyben látogatóink állapota felől vagyunk, és nem szabad, hogy sem a szegény kopogtató feszélyezve érezze magát benn a fényűzés által, mely benne kifejtve van, sem pedig az előkelő látogató ne érezze sértve magát egy hozzá nem illő környezettől. Szükséges az is, hogy a székek mind egyformák legyenek, mert e helyen a helyfoglalás elsősege a korábbanjövőt illetően, nagyon komikusan venné ki magát, ha egy kisebb személyiség, a ki korábban érkezett a diszhelyen feszengene, míg a később jött előkelőségek szerényebb üléssel lennének kénytelenek beérni.

Említettük a képeket. Ezek sorából számúzve van minden benső vonatkozású és magán jellegű. Tehát sem családi képek, sem barátaink képei. Egyszerűen néhány jó metszet vagy fénykép, mennyi elég, hogy a látogató figyelmét pár pillanatig foglalkoztassa. Ellenben maga iránt való tiszteletet tanúsít a ház ura, ha tükröt tétet a szobába s ez által alkalmat nyújt arra, hogy előtte mindenki rendbehozott öltözékekkel jelenjék meg.

Egyszerűség és izlés, ezek egy elfogadó-terem kellékei, s főjellege abban áll, hogy bő világítás mellett, mely lehetővé teszi, hogy az elfogadó rögtön fölismerje, kivel érintkezik, még is sötét tónusok uralkodjanak a butorzatban és diszitásban. Egyetlen vidámabb tárgy lehet az asztalon, a könyvek és lapok közé helyezett váza, természetesen virágokkal, nem említve természetesen a kandallóra helyezett kis inga órát s végre [egy-két karos gyertyatartót.

Más dolog egészen az előszoba; a háztartás e része sokkal nagyobb igényekkel léphet fel, mert rendeltetése olyan, hogy a legelső benyomást kell, hogy adja társadalmi helyzetünk, vagyonosságunk és jó izlésünk felől. Szükséges tehát, hogy hasonló legyen a könyvnél egy jó előbeszédhez. Ha a styl az ember, akkor az előszoba meg a háztartás. Semmi sem lehet ennél fogva helyén kívül egy előszobában, lehet az fényesen, vagy egész józanon berendezve, de mindig a lakosztály többi részének megfelelően. Akár a renaissansze választékos eleganciája, akár a XIII. Lajos kora rideg komolysága, XIV. Lajos százada pazar pompája, XV. Lajosnak fantasztikus pajzánsága, vagy a rákövetkező korszak finom kecsessége tükröződjék benne vissza, tökéletesen mindegy. Tükrök, képek, fayence-ok, szobrok, vázák, fegyverek, ritka csecse-beccék mind helyet foglalhatnak benne, föl téve, hogy izléssel vannak berendezve, vagy inkább kellemes rendetlenségben gyönyörködtetik a szemet.

Még az anachronismustól téves még tartani az előszoba diszítésében. Különböző styldre vegyítését ép oly jól megtűri, mint egyet. Szép faragott tölgyfa-ajtók, némi aranyozás, széles hátú nagy fauteuil-ök, tágas nagy kanapé, melyre felsőnket dobhatjuk, egy a zenyvezetről le-

csüngő czizelirozott bronz-lámpa, diszes kárpitmunka és a többi, mind találó diszítései egy előszobának.

Gazdag velencei tükör nagyon fogja emelni a hatást, könnyedén meghajtva, jobbra és balra nagy roueni és neversi tálak delpti és varseille-i assiettek vehetnek körül valami csinos terra-cottát. Szolid tárgyú festményekről sem szabad megfeledkeznünk, s ezek legjobb, ha vadászati, futtatási jeleneteket, tájrészeket stb. tüntetnek fel. Régi fegyverek bizonyos archaikus vonással emelhetik a sokoldalúságot, mely az előszobák sajátja. Ki vannak zárva azonban a vadász-trofeumok, szarvas- és dämvad-agancsok, melyeknek sovány, szabálytalan formái épen nem dekorálnak, s azonkívül bizonyos pretenziósus hivatkozásra magyarázhatók a háziur kedvteléseire és sikereire.

Tegyünk hozzá még néhány virágkosarat, vastag szmyrnai szőnyeget, mely elfojtja a járókelők lépteit, egy kis oldalfülkét, mely öltözőül és vetkőzőül szolgál s a lehető legmegfelelőbb előszobával tisztában vagyunk.

A tekéző-szoba a lakosztály egészségügyi kiegészítő részét képezi. A mi ülő, tespedő korunkban az otthon alig nyújthat más testedző és egészségfejítő mozgást és szórakozást, mint a tekézőt. Egy nagy király, XIV. Lajos kedvencz foglalkozása hozta divatba a tekézőt, ki arra azért vállalkozott, hogy ebédutáni álmoságát legyőzze. Csakhamar a legelegánsabb időtöltések egyikévé nőtte ki magát a teke, sőt a nők is kezdték felkarolni s a szerencsétlen Mária-Antónia oly kedvelője volt, hogy egyetlen dákjója husz ezer tallér értéket képviselt, és egyetlen darab elefánt-agyarból volt metszve, arany és drágakő diszítésekkel. E nagy kincset a királynő egy maroquin tokban tartotta, melynek kulcsát mindig magánál hordotta, végre egy udvaronc véletlenül ráült, a dákjó eltört s az udvaronc kegyvesztetté lön.

Ma már elég közönséges egy szórakozásnem a tekéző, mindamellett előkelő körök sem mondtak még le épen séggel élvezetéről s a nagy testi előny, melyet nyújt, indokoltá teszi az eddig szokásban volt tekéző-szobáknak továbbra való fenntartását is.

A tekéző-szoba alakjára nézve csak a tekeasztal lehet irányadó, s ez természetesen hosszukás négyszög formát igényel, a körüljárásra körülbelül harmadfél méter szabad térrel a tekeasztal és a fal között. Kandalló az egyik oldalon, székek sora a fal mellett, hogy nézők is résztvehessenek a kifejtett versenyben, természetesen járuléka a tekéző-teremnek. A terem többi részeire nézve tekintetbe kell vennünk a tekeasztal zöld posztóját, s megfelelő összhangzatot hozni létre, még pedig vagy a kiegészítő részek vagy pedig a fokozatos árnyalatok alapján.

Tekintve pedig, hogy a tekéző-terem föltétlenül nagy mértékét követeli meg a világosságnak, igen előnyös lehet a sötét gránát szín. Ez elnyeli a napsugarakat, ellenben kiemeli a sugárzó zöld posztót, mely ily módon egész intenzív világításban fog sugározni.

Festmények helyén valók lesznek a tekézőben is. Nélkülözhetlen azonban egy csinos szekrény, tetején guala-alku dákjótartóval. Általában a hely jellegét a könnyű szórakozás adván meg, az egész berendezésben a képzelet sok szabadságával lehet eljárni, csak arra tanácsos ügyelni, hogy tekintve a játék modern jellegét, anachronismuskba ne tévedjünk s ne adjunk például a teremnek I. Ferencz korabeli szint, a mikor még a tekejáték ismeretlen volt. Egyébként vannak esetek, a midőn a tekéző-terem nem képezi a férfi lakosztály külön kiegészítő

szító részét, hanem közös szalonná alakul, melynek élvezetét a nők is, a férfiakkal osztják.

Még csak a dohányzó-szobáról szükség egyet-mást elmondani. A dohányzó szoba ép úgy egészségügyi feladattal bír, mint a tekéző-terem. Lehetetlen föl nem ismerni a romboló hatást, melyet a dohányfüst a butorokra, szőnyegekre és minden tárgyra gyakorol. És bár újabb időben a nagy szakadás, melyet a civilizációban a dohányzás a nők és férfiak elkülönítésével előidézett, úgy látszik, hogy a női nem meghódolásával végződött, a mennyiben szalonjaink nagy részében már nem csak meg van engedve a dohányfüst, de sőt maguk a hölgyek mennek jó példával elő, mindazonáltal már csak egészség és kimélet szempontjából sem felesleges fenntartani a külön dohányzók helyiségeit.

Igy fogva fel a dolgot, magától értetődik, hogy a dohányzónak, a többi lakosztálytól egy felől lehető távol, más felől az ebédlőhöz pedig lehető közel kell helyet foglalnia. Elmés készülékek léteznek újabban arra nézve, hogy egy meghuzott zsinór megnyissa a plafondon elhelyezett szellőző-készüléket, s azon át az ember annyi friss levegőt bocsáthasson be, a mennyt épen szükségesnek tart.

Nem csak a dohányzás fogalma felel jól meg a keleties környezetnek, de az egészségtani szempont is azt kívánja, hogy dohányzó-szobában okvetlenül a keleti styl érvényesüljön. Kikerülhetők ezzel a nehéz kárpitok, szőnyegek és függönyök, melyek oly makacsul szívják be és tartják magukban a füstöt. Ellenben a falakat borító fegyverek és olajfestmények nem oly fogékonyak ennek impregnálása iránt. A nagy üvegablakok is megkönnyítik a szellőztetést, színes üveg-koczkái pedig bűvös színváltoztatásban törlik meg a felszálló füstöt. Egy szóval, a mily neveléses volna egy goth stylben berendezett dohányzó-terem, ép annyira megfelel a dohányzás gondtalan környezetének a narghilek, a hasis és a hurik hazájának fantasztikus környezete.

V. B. S.

S P O R T.

A lóidomításról.

Mikor a ló állóhelyben fejét jobbra és balra készségesen fordítja a száruk hatása következtében, mikor ügetés közben is meglehetősen tartással megy, meglehetősen kezdni a ló fejét menés közben oldalt fordítani, eleinte lépést, aztán ügetésben stb. eleinte, különösen nagy körlovaslás közben, a belső szárukkal a ló feje befordítandó — a külsővel annyira kell engedni, hogy ezen befordítás megtörténhessék — ha a ló nyakát elferdíti — a külső kézzel emelőleg kell hatni — sőt lehet azt egy araszsal magasabban is tartani, mint a belsőt. — A midőn a ló fejét befelé fordította a külső szárukkal annyira kell hátrafelé hatni, hogy a fej tulságosan ne fordulhasson be s a ló hátulsó részeinek a járásról való kiesését megakadályozza, a külső czombheveder mögött működjék, részben a hátsó részek kiesését meggátlandó, részben a lovat előmenetelre serkentendő.

A belső czomb a ló közepén tartandó. Ha a ló a belső száruknak nem engedelmessé válik készségesen, ha fejét beállítva tartani megerőltetésünkbe kerül — félviszszatartások s a belső czombnak megfelelő hatása által

lehet a zablarágást (abkauen) előidézni. — A hajlást előidéző hatások — minden lépésnél — akkor a mikor a belső első láb felemelkedik — megújítandók.

Az első leczkéknél meglehetősen engedni, hogy a ló eleje a járásról kissé befelé letérjen, valamint hogy a hátulja is a járást kifelé elhagyja — s csak a ló ügyességének fokozódásával kell ezt lassankint megakadályozni. — A ló ezt összeszedett rövid ügetésben könnyebben csinálja mint lépésben — ennél fogva eleinte lépést rövid ideig kell ezt csinálni — hogy a pótló (remonte) hatását ne veszítse el, ha a ló ezt jól csinálja ha már hátuljával nem esik ki a járásról akkor testét körülbelől úgy alakítja, mint a «vállat be» alkalmával csak hogy elejével nem tér le annyira a járásról; e gyakorlatot a régi lovasok »plie»-nek nevezték.

Midőn ezt a ló jól csinálja, meg kell gátolni — a ló elejének befordulását — a lónak elejével is a járáson kell maradni — hátuljával kissé befelé kell fordulni — fejét feligazított nyakkal befordítani — s ha a «plie»-nél azt mondtuk, hogy a ló testét úgy alakítja körülbelől, mint a «vállat be» alkalmával, akkor most azt mondhatjuk, hogy most megközelítőleg úgy alakítja, mint a «farat be» alkalmával; a tovahaladást leginkább a külső hátsó láb eszközli — a ló befelé homorul meg ott, hol a belső czomb működik. Ha a ló a külső czombnak nem engedelmessé válik tökéletesen, ha a külsőhátsó lábbal nem lép eléggé a ló alá, akkor a ló hamisan üget, vagy hamisan — lép, ezt különösen ügetés közben tanulja a lovas észrevenni — Ha ülőrésszel a lovas a hamis és nem hamis ügetés közti különbséget észre tudja venni, — nem lesz neki nehéz a vágta-ba való hamis beugrást is észrevenni. Ha a ló a beugrást megelőző pillanatban hamisan lép az az nem a külsőhátsó lábbal eszközli az előrehaladást — beugrani is hamisan fog.

A vadászat történetéhez.

II.

Reginó szerint, a dicső magyar nemzetnek is első eledekereseti módja volt a vadászat; de később, a midőn társulva városok és falvakban letelepedtek, csak mulatság és nemes időtöltés gyanánt gyakorolták. Azonban a magyar nemzet már Scythiában híres fegyverviselő nép volt és a vadászat folytoni gyakorlásának következtében a fegyverforgatás mesterségét oly tökélyre vitte, hogy e tudományban vele semmiféle nép nem versenyezhetett. E nemes szenvedély szakadatlan gyakorlata szerző megvitéli fényes nevüket és a nyert művészi ügyesség a fegyverforgatásban emelvé őket a világ első katonáivá.

Ősapáink mindig sokat tartottak is vadászminőségükre s büszkén tekintének a vállukon függő orosz lány, tigris, avagy párduezbör kaczagányra; mely fenevadakat sajátkezűleg — talán egy törekeny gerely avagy kópja által ejték el; és a nemes vetény elsőbbségét minden népek felett kivívták. Már Béla király névtelen jegyzője említi, hogy a magyar nemzet már a szittya földön a legnevezetesebb vadász volt s öltözékük anyagait is többnyire vadállatok bőréből vették, különösen pedig nyuszt bőrből; ezenkívül legmerészebb harcosok voltak, a kik nem csak a lovat tudták hasonlíthatlanul szépen s jól megülni, hanem a nyilazás biztossága tekintetében föltötte álltak a föld összes nemzeteinek; továbbá ugyanazon író említi, hogy a magyar ifjak még hadviselés közben is minden nap vadásztak, «honnán aznapról fogva a mos-

tanig a magyarok más nemzetek felett jobbak a vadászásban.»

Annyi bizonyos, hogy a magyar nemzetnek hajdan időktől fogva a vadászat szabadalmi joga volt és azt szoros korlátok közé szorítani tanácsosnak nem tarták, mert a vadászat gyakorlása nagymérvben fejlesztvén a testi erőt és ügyességet, a minek következtében hadviselésre a nemzet sokkal alkalmasabbá lön és hasonlíthatatlan lovas s fegyverkezelő nép képződött belőle. De nemcsak a nemtelen és nemes gyönyörködött a vadászatban, hanem a fejedelmek s királyok is úgy tekintették, mint a legszebb és legnemesebb foglalkozást; s valóban: majdnem kivétel nélkül hivei is voltak Dianna istennőnek.

Már *I. István* királyunk — noha igen beteges ember volt, s ezenkívül vallásos, ájtatoskodó, — igen buzgó hive volt e nemes sportnak, s a történelem bizonyága szerint, gyakran napokig foglalkozott vele egyfolytában, és semmiféle körülmények által nem engedte magát megzavartatni a vadászat gyönyörei élvezetében. Midőn hírül vette, miként az akkoriban felvett keresztény hit ellen lázadás ütött ki, épen az ország egy távolabbi részén vadászattal foglalkozott; a vadászatot azonban *félbe nem hagyta*, hanem csak is ennek *végeztével* indult elnyomni a lázadás szikráját (Béla névt. jegy.)

Midőn a magyarok a foglalás nagy munkáját bevégezték, a nemesség mind nyugalomra szállott; *Árpád* fejedelem és vezérei pedig a Duna melletti *torbágyi erdőben* (Ó-Buda körül) tíz napig vadásztak. (Béla névt. jegyz.)

Ezen felhozott történelmi adatokból világosan kitűnik, miként a magyar nép már a legrégebb időben szenvedélyesen kedvelé a vadászatot; de oda mutatnak még a jelenleg is létező törvénykönyvek némely cikkei, a melyekből világosan kitetszik, hogy a vadászat hazánkban nem csak a nemesek és katonák által üzetett folytonosan, hanem még a pór nép is foglalkozott vele és a madarászattal; és hogy e szenvedélyök néha egész a törvényszegésig kicsapongóvá fajult, arra szintén fontos bizonylatok vannak kimutatva *szent László király I-ső törvénykönyvének 12-dik fejezetében*; továbbá *II. Ulászló 5-ik törvényének 18. cikkében*, ezenkívül pedig az *1729. évi kegyes urbariumban* és az *1802-iki törvények 22. cikkelyében* stb.

Magyarországon fényes királyi vadász hivatalok is léteztek, de ezek csak később, midőn az országglási állapot, és az ország jóléte nagyobb virágzásnak indult: állítottak fel, s ugylátszik a kulturában előbbrehaladt külföld példájára. Az ily vadász hivatalok foglalkozásukhoz képest neveztettek: u. m. *kutyaőrzők és vezetők* (Caniferi); továbbá *kutyaőr bírók* (Cames caniferorum Reginorum) és *hálóhordozók*, vagyis Retiferik. De nemcsak hogy a nevezett (és egyéb) udvari vadász hivatalok fölállítását fogantatosított, hanem még kiválasztattak az ország és a koronatarományok minden szép és a vadászat (s a sólymász) céljára legalkalmasabb erdős avagy sík vidékek és «királyi vadászó helyek» czimén eltilalmaztatott; ahol csak egyedül a királynak és vendégeinek volt joga vadászni. A többek közt nevezetes királyi tilos vadász helyek voltak: a veszprémmegyei *Bakony*, továbbá *Narad*, Baranyamegyében *torkelei*, *bacsamezei* és *Veresalma* Sárosmegyében, ezenkívül *Luch* és *Tokaj* Zemplénmegyében. Említendők még a következő helyek, u. m. *Némethi*, *Csepel*, *Damas*, *Morhi* és *Szt.-Gaal* sat.

Említést érdemel, hogy ha némely királyi tilalmast a fejedelem valamely hívének oda ajándékozott is volt; de

az illető *köteleztetett* minden évben a *királyi asztalra bizonyos számú vaddal szolgátni*; a többek közt ily kötelezettség mellett bírták a *szent-gaali nemesek* a Bakony erdőségnek Veszprémmegyében fekvő egy részét.

Corvin Mátyás királyunknak, *Oláh Miklós* néhai esztergomi érsek «*Hungaria*» cz. könyve szerint, *négy magyar mértföld kiterjedésű* vadaskertje volt, amely «*Nyék*»-nek neveztetett és Budától éjszakknak feküdt. E vadaskert, mely minden európai vaddal bővelkedett, kőfallal és árkolattal volt körülkerítve és mivel Sólýmár várig terjedvén, a legszebb vidéket magába ölelte, azért az «*igazságos*» királynak igen kedvencz vadász- és mulató tanyája volt és gyönyörrel időzék benne, feledve az uralkodói gondok és fáradoalmak nehézségeit.

Említésre méltó még, hogy némely magyar királynak külön *vadászpecsétje* volt, a melyet csak vadászat alkalmával használt. Tehát ott sem feledkeztek meg a közjóról s az ebek csaholása s a kürtzengés felvillanyozó chaosza mellett is gondoltak a népek öröme és bánatával. Élni is fognak ők emlékezetben, a míg a magyar saját nyelvét el nem feledi!

Fontos helyet foglal el a vadászat történelmében egy igen régi eredetű és felettébb elegáns pont, mely főleg a középkorban volt divatban. — s ez a *sólymász*, vagyis a sólyommal való vadászat, melynek keletkezését — mint általában a vadászatét — szintén csaknem egészen homály fedi, ez okból valami bizonyosat megállapítani felőle nem igen lehet, mert eredete az ó-korban vész el.

Némely történetíró *Makkabeust*, más pedig *Ulysses*t állítja első kezdeményezőjének, az utóbbit különösen azért, mert Trója elpusztulása után zsákmánya között «tanult madarakat» (sólymokat) is hozott haza magával.

Annyi bizonyos, hogy a görögök ismerték a sólymászattot, sőt e részben *tudománynyal* is bírtak, a mi *Arisztoteles* irataiból is világosan kitetszik; azonban hogy tulajdonképen mégis hol és ki által lön föltalálva e sport, az még ma sincs hitelesen bebizonyítva. Ezt illetőleg ugyanis a történetírók nézetei is igen eltérők, mert míg némelyek *Konstantint* vagy *Theodor* császárt állítják a sólymászattal kezdeményezőjének, addig ellenben mások egyenesen *XIII. Lajos* francia királynak tulajdonítják a kezdeményezést — illetve feltalálást érdemét.

Plinius szerint a *Tharaxok*- s egyéb északi népek már gyakorlatilag ismerték, és szerinte igen régi eredetű.

Európában valószínűleg a népvándorlás alatt lett ismeretessé, még pedig *őseink által behozva* Etől tájáról, kiktől csak a XIII. században kezdették az európai népek eltanulgatni. Ugyan e század vége felé már Európaszerte nagy elterjedésnek és virágzásnak örvendett. A fejedelmi udvaroknál különösen nagy becsben tartották;*) sőt némely uralkodó még hadviselés alkalmával sem mellőzte. Így *Eduárd* király, midőn 1359-ben Franciaország ellen haddal ment: tanult madarakat és 30 sólymárt vitt magával. Egyébiránt Németországban 1218. körül már a divatos mulatságokhoz tartozott, és virágzó irodalma is volt, melynek *II. Fridrik* császár volt a megalapítója. Különben a mi e sportirodalmat illeti, ez hajdanta egyike volt a legkiterjedtebbek- s legnépszerűbbeknek. A jelesebb tankönyvek maig fennmaradtak, s a szakkörökben általánosan ismeretesek és becsültek.

*) *Madarász Imre* (Henrik) császárról azt mondják, hogy midőn császárrá választott, ugyanakkor sólyomvadászaton volt s az értesítő küldöttséget vadászat közben fogadta, honnan «*madarász*» melléknevet kapott.

Mint e tannak kimerítő irói, említésre méltók: II. *Fridrik* császár, továbbá *Jacobus Augustus Thuanus*.

II. Fridrik császár munkája, melyet Manfréd fia jegyzetekkel bővített, most is a legjelesebbek közé tartozó szakmű, mely minden ízében páratlan szakavatottságról bizonykodik. Egyébiránt e császárról a krónika is feljegyezte, hogy korának legjelesebb sólyomvadásza volt.

Nálunk is volt a sólymáztatnak irodalma, ámbár az előrehaladott külföldihez képest vajmi csekély, mert még akkoriban igen kevesen foglalkoztak e szakkal irodalmilag — általában az irodalommal, mely hazánkban évszázadokon át parlagon hevert; azonban a mi volt, maradandó értékkel bír még ma is, és a külföldi e nemű irodalomnak semmivel sem áll mögötte. A többek közt — mint e sportnak irodalmi művelői — legjelesebbek: I. (Nagy) *Lajos király* és *Smidthauer András*.

Hogy a sólymáztat testvérhazánkban a mult századokban mindig a legkedveltebb sportok egyikét képezte, bizonyítgatni felesleges; azonban, hogy tulajdonképen mégis melyik időszak alatt virágzott leginkább, azt bajos volna teljes bizonyossággal megállapítani. Annyi tény hogy a «falconárius» hivatal már a legrégebb időkben a legfőbb udvari tisztségek jellegével birt nálunk, minek nyomaira számos régi keletü — főleg a középkorból való oklevelekben akadhatni. Egyébiránt igen valószínű, hogy e nemes sport ugy hazánkban, mint általán Európaszerte a mesés mivoltú középkorban volt legelterjedtebb.

Magyar és Erdélyországban ritka nemesi ház volt, hol a tűzszemű s villámszárnyu vadászmadarakkal nem találkozhattunk volna; uralkodóink is igen kedvelték ez okos állatokat, s szívesen foglalkoztak e sporttal, melynek emelésére is mindent elkövettek s nagy áldozatokat tettek. Volt nagy és költséges vadászati személyzetük, melyek «királyi hivatalos tisztéknek» tekintettek és fényes egyenruhát hordtak; díjaztatásuk pedig valóban fejedelmi volt, mihez még nagy tekintély is járult.

Hogy hazánkban több oly épületek, várak s egyéb helyek léteztek, melyek kizárólag a «királyi falconariusok» rendelkezése alatt álltak — a hozzátartozó községekkel együtt, s hol az idomított vadászmadarak is tartattak: ezt nem csak a történelem igazolja, hanem a maiglan is fönmaradt épületek és romok «Sólymár» avagy «Sólyman» neve is eléggé bizonyítja, valamint Magyarország és Erdélyben a sok Sólymos, Sólyomkő s a többi ehhez hasonló helységek és szirtek neve is. Ilyen vadásztanyája volt Mátyás királynak Sólymár helység, mely Buda felett van.

Szinte hihetetlen, mily nagy és fényes hivatal volt a fejedelmi udvaroknál Európaszerte a sólymokra ügyelő tisztség. Nemcsak, hogy nagy fizetést huztak, hanem némelykor még különös kiváltságok és szabadalmakban is részesítettek.

Hogy mily nagy pénzüsszegeket emésztett fel az udvari sólymáztatlisztiségek fizetése, és a vadászmadarak eltartása, erről a történelem s a régi okiratok világos és meglepő bizonyítékot szolgáltatnak. Csak példaképen említem föl, hogy I. Ferencz francia királynak egy fősólymára volt; ennek keze alatt 15 nemes ifju és 50 sólymász. Sólymot pedig 300-at tartott. Mohamed Amurád 7000 mondd *hét ezer* sólymáztat tartott. Magyarországon némely régi fejedelem azonban sólymai (és kutyái) eltartását a nagyobb jövedelmü zárdákra bizta.

A sólyom a «fokosnak fénykorában» — vagyis a középkorban — mintegy czimer-bélyeg volt a nemességnél, s oly általános nagyrabecsülésben részesült, hogy annak

megsértői az erre különösen alkotott törvények által valóóságos drákói szigorral sujtattak.

A régi burgund törvények szerint: a ki sólymot orzozott, s a törvény által megítelt pénzbírságot megfizetni nem tudta, *annak melléről 12 lat hust marcangoltattak le az eltulajdonított madár által.*

Voltak olyan francia bárók, kik azon kitüntetésben részesültek, hogy templomi isteni tisztelet alatt sólymaiakat az *oltárra tehették.*

Abból is kitünik, hogy a nagyok előtt mily kedvelt volt a sólyom, miszerint több város — különösen Németországban — köteles volt évenkint a császárnak bizonyos számu tanított sólymot adni. V. Károly császár Malta szigetét a Johannita rend lovagjainak azon kikötés mellett adta át, hogy neki évenkint egy betanított fehér sólymot adjanak. A törököknek magyarországi uralma alatt Erdély- és Felső-Magyarországból a fényes portára évenkint bizonyos számu vadászsólymot (*Falco gentilis*) kellett adókép küldeni.

A szerencsétlen II. Lajos magyar királyról némely történetiró azt igyekszik bebizonyítani, hogy egy tanított sólyoméért 40,000 darab magyar aranyat fizetett. Mások II. Lajos királynak említett madár-vásárlását egészen más színben tüntetik föl. Ugyanis azt mondják róla, hogy azt a bizonyos sólymot csak ajándékba kapta volt királyi főerdészétől — kedvese atyjától, — miért is viszonzás fejében atyja, II. Ulászló halála óta be nem számolt — mintegy 40,000 darab aranyra rugó összeget, mely a kincstári erdők több évi jövedelmét képezte volt, elengedett, de anélkül, hogy csak sejtelve lett volna az említett pénzüsszeg nagyságáról.

A sólymáztat a középkorban a nőknek is kedvencz mulatságát képezte. Azért is azon korban bevett szokás volt a lovagok és főnemeseknél, a hölgyeket sólyommal megajándékozni, sőt arájoknak — néha fejedelmőknek is — egy-egy jelesen kiképezett ily madárral kedveskedtek, melynek nyakát és csőrét rendszeren értékes aranygyűrűvel ékesíték fel, mi az ajándék becsét nagyban növelte. Így az erdélyi fejedelemség Corvin Mátyás királyunk nevének, Beatrixnak, szintén 3 idomított sólyommal kedveskedett volt.

A középkori szépnem csak úgy szerette és simogatta a sólymot, mint a korunkbeli hölgyek ölebeiket. Sőt a megelőző időkből Alexius Angellus konstantinápolyi császár neje, Eufrosina, már akként említettik, mint ki meg-aranyozott hosszú keztyün hordozgatta tanított sólyommadarát. Különben sok régi képet láthatni most is, melyen az ábrázolt hölgy vagy férfiú kezében festett sólyommal van előtüntetve.

A középkori hölgyek igen sokat adtak az olyan férfura, ki a sólymáztat terén gyakorlati képzettséggel birt, és a sólyommal ügyesen tudott bánni. Nem is tarták gvallérnak az olyat, ki a vadászmadarat kellő időben pontosan felreppenteni nem tudta, s nem birt ama gyakorlati jártassággal, hogy a legsebesebb lovaglás közben is a sólymot szem elől soha el ne téveszsze. A gvallér sólymáztatnak lovagi kötelességéhez tartozott még, hölgye vadászmadarát biztató szavakkal is buzdítani, s a megkaparított zsákmányt körmei közül hirtelen és sértetlenül kikapni; ezen kívül a prédát elszalasztót ügyesen visszacsalogatni, fejét az e célra készült czifra főveggel befedni, s végre elegáns könnyedséggel hölgye kacsójára helyezni. Mindez azonban épen nem tartozott a könnyen elsajátítható művészetek közé, és nagy gyakorlatot igényelt. Azért mindazon lovagok, kik ebben

némi elismert ügyességet sajátítottak el, arra igen büszkék voltak.

A sólyommal való vadászatok, legkivált hazánkban, nagy diszszel és ünnepélyességgel tartattak meg, különösen ha *kócsagra* mentek, mely alkalommal a vadásztársaság minden tagja — még a cselédség is — tündöklött a fényesnél fényesebb értékes és festői öltözékektől; a szivben pedig rózsás kedv ütött tanyát. Bárhol megakadhatott a szem, de borús arczczal nem találkozott; mindenütt a jó kedv üté fel tanyáját. Még az állatok is mintegy ismerni látszottak a küszöbön levő nap ünnepélyes voltát.

Vadászati hírek.

Frigyes főhercegnek nemrég igen ritka vadászszerencséje volt egy 73 centiméter hosszú, fekete csőrű, sötét aczélkék mellű és nyaku ritka *tetrao mediust* (a fajdok királya) lőtt, melynek külső tollai lantalakuk voltak. A diszmadár egy 29 méter magas fenyőn állt, egy fajtársaságban.

Fekete gólyát lőttek Felső-Ausztriában, Hörschingben. Watmer ezredes birtokán, 189 centimétert tesznek széthontott szárnyai. Kiválóan érdekes példány.

A szalonkák kipusztulásának szomorú tapasztalatát sokszor észlelik. A multkor is Klenóc-Tekepatakon egy nagyobb társaság összesen 3 szalonkát lőtt.

A fajdvadászat Máramarosmegyében is diszlik, gr. Eszterházy Andor és gr. Török József 8 kakast lőttek.

Az inyencz.

A czifra felszerelésű drága csótáros paripák harsány nyertése, a sólymok vijjogása, s az ebek ugatása óriási hangchaoszt alkottak. Végre rá kezdtek a tárogatók fulvalmas zengéssel a szép melódiákat, melyek siró hangjaira föllelkesült a kebel. Később az isteni hangszerek átcsaptak a vigabb «toborzókba», melyek, ha nem is birtak oly hatással, hogy a lelket eláraszszak édes fájdalommal, de mindenesetre vidámabb érzeményt keltettek.

Nem egy pajkos sarkantyú pendült meg a piros szatytyán csizmák sarkain, adván a nótának olyan ütenyt, melyet csak a magyar tud oly művészettel kiczifrázni. Még galambfejű ősapáink is meg-megcserdíték tarélys saruszerszámukat, és amugy magyarosan pengették a nótára, hogy a mai fiatalság bizony-bizony csak báb mellettük.

(Vége következik.)

Gr. Mittrowsky híres vadásztelepén Morvaországban a lefolyt vadászati évben 1 szarvast, 30 däm vadot, 424 őzet, 9514 nyulat, 10.776 foglyot, 60 erdei szalonkát, 102 fürjet, 4 vadkacsát, 13 rókát lőttek.

Vegyes sporthirek.

A 6-iki budapesti lófuttatásra az esős idő miatt nem nagy közönség jelent meg. A verseny lefolyása következő volt: *Kétévesek versenyé* ezer forint díjjal. Távolság 950 méter. Tizennégy nevezés közül indultak tizen. Az első start sikere után, mi pedig kétéveseknél ritka eset, Gróf Schlick Ervin «Matador»-ja vette át a vezetést s a pálya végeig megtartotta; utána báró Üchritz Zsigmond sötétpéj ménje, majd Mayer Artur lovag «Druid»-ja következtek. *Hazafi díj*, 5000 frank aranyban. Távolság 1600 méter. Tizenkét nevezés közül négyen indultak. A pálya elején Capt. Viclet «Angela»-ja, vezetett, követte báró Springer Gusztáv «Misá»-ja, majd gróf Apponyi Antal «Dart»-ja. A pálya közepén «Dart» előre nyomult s

igen szépen nyert «Angella» ellen, ki második lett; «Misa» jó harmadik. *Batthyány-Hunyadi-díj*. 200 cs. arany. Távolság 1600 méter. Hét nevezés közül négyen indultak, Gróf Sztáray János «Kisbabá»-ja első volt; herceg Eszterházy Pál «Parsifal»-ja jó második és gróf Festetich Tasziló «Frangepan»-ja harmadik lett. *Allamdíj*. 3000 frank aranyban. Távolság 2000 méter. Nyolcz nevezés közül indult öt. Capt. Violet «Edgar»-ja a pálya közepén első helyre nyomult föl s igen szépen ért be a pályához; gróf Eszterházy Miklós «Attalá»-ja második, báró Rothschild Nathan «Enzesfeld»-je csak a harmadik lett. *Eladó-verseny*. 1000 forint díjjal. Távolság 1400 méter. Nyolcz nevezés közül öten indultak. Gróf Stubenberg József «Cymbal»-ja canterben nyert Blaskovits Miklós «Királyfi»-ja ellen; gróf Erdődy Károly «Árvá»-ja harmadik lett. A nyertes lovat gazdája 1700 frtért megtartotta az árverésen. *Gátverseny*. 800 forint, handicap. Távolság 2600 méter. A pálya elején Mr. C. Wood «Wallenrood»-ja vezetett, utána ifj. gróf Eszterházy László sötétszínű névtelenje, majd Fáy-Halász Gida «Munkás»-a. Az utolsó gátnál «Munkás» első helyre nyomult s a célhoz igen szépen került elsőnek a «Wallenrood» ellen; Eszterházy gróf «névtelen»-je harmadik lett.

A 9-iki versenynek az idő rendkívül kedvezett. Minden hely a zsúfolásig megtelt, a totalisateurhoz alig lehetett férni annyian tolongtak hozzá. Az 1000 frtos *Donna Christina-díj* walkover lett, a gr. Festetics Tasziló 4 éves p. m. Occident versenytárs hiányában körüljárta a pályát.

A vándorló versenyre három ló pályázott. Blaskovich Ernő Pásztor, Gróf Apponyi Antal Dartja és gróf Sztáray János Donna Elvirája. Vezet rohamos iramban Donna Elvira, vagy husz hosszal hátrább Pásztor, két hosszal utána Dart. A pálya egyharmadán Donna Elvira hanyatlani kezdett. Pásztor elhalad mellette és öt hosszal canterben elsőnek érkezik be; Donna Elvira rossz harmadik. Totalisateur 5: 10.

Az 1000 frtos *Handicapban* (1600 méter) három ló pályázott, nevezetesen: Hg. Eszterházy Pál 5 é. p. m. Parsifal ap. Cambuscan, a. Mrs. Day. Gr. Festetics Tasziló 4 é. pk. Natica (félvér) ap. Preakness a. Miss Collingham. Gr. Schlick Ervin 3 é. s. m. Sturmvogel ap. Savarnake a. Lulu. A vezetéssel a zászló lebocsátásakor Sturmvogel ugrott el, nyomában Natica, hátul Parsifal. Az egyenes vonalra befordulónál Parsifal felszökken az élre s mint bizonyos nyerő vágat befelé, másfél hosszal könnyedén nyerve: 2 hosszal hátrább Sturmvogel után Natica utolsó. Totalisateur 5: 7.

A *másodosztályú államdíj* 5000 frankjéért (2800 méter) négyes mezőny indult és pedig: Blaskovics Ernő 4 é. p. m. Vitéz, ap. Buccaneer a. Giralda. Gr. Schlick Ervin 4 é. s. k. Cambrian ap. Cambuscan a. Panique (incl. 4 k. t.) Schossberger Nándor 5 é. p. m. Pierrot ap. Laneret a. Arrogante. Gr. Sztáray János 6 é. sga. k. Kisbaba ap. Cambuscan a. Crisis. Az utat Vitéz mutatja Kisbaba előtt, aztán nem messze ennek nyomában Cambrian, hátul Pierrot. Az állványokkal átellenben Cambrian erősen nyomja Kisbabát s felküzd magát a második helyre. Az egyenes vonalra bekanyarodva, Pierrot egy szökkenéssel a mezőny élén terem s a versenyt «kezében tartva» halad biztosan a cél felé, melyet 6 hosszal első ért el Vitéz előtt, mely két hosszal hagyta maga mögött Cambriant; Kisbaba utolsó volt. Totalisateur 5: 32.

Ez volt a legérdekesebb a csütörtöki versenyek között. Az 1000 frtos *Eladó versenyben* négy ló pályázott, ugyanis: gr. Batthyány Elemér nev. Blaskovics Miklós 3 é. s. m. Királyfi ap. Kettledrum a Dahlia eladó 2000 frtért, tehát incl. 7½ kilo kev. Jankovich Gyula 3 é. p. k. ap. Buccaneer a. New-Viktoria eladó 3000 frtért, tehát incl. 5 kilo kev. Br. Springer Gusztáv nev. br. Offermann Ivánnak 3 é. p. k. Favorita ap. Dutch Skater a. Maria Theresa eladó 1000 frtért, tehát incl. 10 eng., gr. Stubenberg József 3 é. s. k. Cymbal ap. Kettledrum a. Tänzerin eladó 2000 frtért, tehát incl. 7½ kilo kev. Vezetett Cymbal, utána Királyfi a New-Viktoria-kancza, hátul Favorita. E sorrendben kanyarodtak be a nyerő oldalra s Királyfi a távoszlop előtt küzdelembe merült ugyan a vezetővel, de Cymbalnak sikerült őt a célnál egy lóhosszal lerázni a nyakáról, Fides jó harmadik, a New-Viktoria-kancza föltartatott. Totalisateur 5: 15. A nyertes 2600 frton árverésen eladatott.

A futamok záradéka a 2000 frankos *Akadályverseny* volt (kb. 4000 méter), melyre három ló konkurrált, nevezetesen: hg. Eszterházy Pál id. s. k. Braviénka, ap. Savarnake, a. Princessin eladó 3000 frtért, tehát incl. 2½ kilo eng., gr. Larisch György 4 é. p. k. Fides ap. Peon. a. Esther, eladó 5000 frtért, br. Twickel Ágoston 5 é. s. k. Infantin, ap. Monseigneur, a. Queen Isabel, eladó 3000 frtért, tehát incl. 2½ kilo eng. A vezetéssel gyors iramban Braviénka ugrott el, sok hosszal utána Fides, hátul Infantin. Az akadályokat igen szépen véve, a negyedik gátnál megközelítte a vezetőt előbb Fides, majd Infantin is, de Braviénka nem engedte ezeket megközelíteni, folyvást előljárt s az egyenes pályára befordulva, biztosan vágatott befelé, canterben hat hosszal nyerve Fides előtt; Infantin rossz harmadik volt. Totalisateur 5: 18.

A szombati verseny így folyt le: Nákó-díj, 50 arany és a Meskó-féle ostor. Csupán urlovarok számára. Három nevezés volt: Blaskovits Miklós «Feluccá»-ja (lovagolta Harkányi János), ifj. gróf Eszterházy László sárga névtelen-je (lovagolta herceg Eszterházy Mihály) és Jankovich Gyula «Stroller»-e, (melyen báró Twickel Ágoston lovagolt). A vezetést «Stroller» vette át, de a fél pályán lába megrándult, elmaradt s erős küzdelem fejlődött «Felucca» és a névtelen közt. Mintegy száz méterrel a pálya előtt «Felucca» első helyre került s könnyen nyert a névtelen ellen.

Ivadék-verseny, 1000 forint díj. Távolság 2000 méter. Hét nevezés közül csak is Blaskovics Ernő «Cimer»-e pályázott a díjra, waalkoover-ben járva be a pályát.

Báró Wenckheim Béla emlékversenye. 2000 forint. Távolság 1600 méter. Huszonhárom nevezés közül csak Blaskovics Ernő «Vitéz»-e és Captain Violet «Edgar»-ja indultak. Az indításnál «Edgar» lovasa leesett s így «Vitéz» tetszés szerint ért a célhoz. Sem «Edgar»-nak, sem lovasának baja nem történt.

Állvány-díj. 2000 forint Handicap. Távolság 2400 méter. Tizenegy nevezés közül indultak négyen: Blaskovics Ernő «Gyöngyvirág»-a, idősb gr. Henckel Hugó «Mortersatsch»-a, gr. Festetics Tasziló «Frangepan»-ja és gr. Schlick Ervin «Fiametta»-ja. Erős küzdelem volt «Frangepan» és «Fiametta» között s «Fiametta» egy fejhosszal nyert; «Frangepan» jó második volt.

Kétévesek eladó-versenye. 1000 forint. Távolság 950 méter. Hét nevezés volt s mindnyájan indultak. Nagy reményeket kötöttek gróf Szapáry Iván «Ivy»-jéhez, de ez a pálya elején kitört s így nem nyerhetett. A sikeres első indítás után báró Üchtritz Zsigmond «Lic'or»-ja elsőnek érkezett; Döry Jenő sárga névtelen-je jó második lett. A nyertes lovat gr. Festetich Tasziló az árverésen 3000 frton vette meg.

Gátverseny. 1000 forint. Távolság 2300 méter. Handicap. Hat nevezés közül indultak Fáy-Halász Gida «Munkás»-a és gróf Eszterházy Miklós «Himmelblau»-ja. Mindjárt a pálya elején «Munkás» vette át a vezetést s mintegy tíz lóhosszal könnyen nyert «Himmelblau» ellen.

A vasárnapi verseny lefolyása. A kétévesek versenyére (2000 fr., 950 méter) csak ötös mezőny alakult a tizennégy nevezésből, jelesen Blaskovics Ernő ur p. k. Buda Gyöngye (ap. Buccaneer a, Kincsem), Döry Lajos ur Strabantzer-Miss-Lumley-kanczája, gr. Henckel Hugó p. m. Peregrin, br. Uchtritz Zs. Contremine-kanczája s Captain Violet p. m. Nagy Buksi. Sikerült indulás után a vezetéssel Peregrin ugrott el, nyomában a Contremine-kancza, Buda gyöngye, hátul Nagy Buksi. A távoszlop előtt Buda Gyöngye föl nyomult a mezőny élére s noha ekkor élénk küzdelem fejlődött ki közte és Peregrin közt, a diadal Buda Gyöngyee lett, mely egy nyakhosszal győzte le derék ellenfelét Peregrint, a Contremine-mén jó harmadik. Totalisateur: 5: 18. Az első osztályú államdíjra 10,000 frank, 2400 méter) négy ló pályázott, u. m. Blaskovics Ernő 4 é. sg. m. Kortés, ugyanennek 3 é. sg. m. Czimer, Schossberger Nándor 5 é. p. m. Pierrot és a Captain Violet 3 é. p. m. Edgar. Blaskovics Ernő kijelenté, hogy Czimerrel akar nyerni. — A vezetést pillanatra Edgar ragadta magához, de már harmincz méternyire Kortés vette át a kalauz szerepet, közvetlen nyomában Edgar, utána Czimer, hátul Pierrot. E rendet meg is tartották a nyerő oldalra befordulóig, hol Pierrot felment a vezetőhöz, mely egyszerre visszaesett a harmadik, majd az utolsó helyre, míg Czimer, Pierrot heves harcra elegyedtek egymással, melyből utóbbi egy hosszal vált ki elsőnek; két hosszal hátrább Edgar harmadik. Totalisateur: 5: 11. A Handicap 2000 frtos díjéért 10 nevezett ló közül csak három mérkőzött meg, ugymint: gr. Festetics Tasziló 4 é. p. k., Natica (félvér), gr. Eszterházy Mórincz 5 é. sg. m., Horace Vernet s gr. Hunyady Imre 3 é. sg. k. Donna Elvira. Az utat Donna Elvira mutatta jó paceben, utána pár hosszal hátrább Natica, hátul Horace Vernet. Az egyenes vonalra befordulásig e sorrend megmaradt s ekkor pillanatra tömörült a mezőny, majd Natica vált ki vezetőnek, erősen szorítva Horace Vernet által, úgy, hogy a távoszlop előtt e két ló derék-futásban vágatott befelé emociót keltő küzdelemmel, mely végre is egy orrhosszal Naticának előnyére dőlt el; jó harmadik volt Donna Elvira. Tot.: 5: 19. A mezei gazdák versenyére csak hét ló pályázott ezuttal s az első díjat nyerte: Gröll István pesti lakos 4 éves fekete heréltje; a második díjat Szógyi Sándor 5 éves pej heréltje; a harmadik díjat ugyancsak Szógyi Sándor 4 éves deres heréltje. Az eladó versenyre (1000 frt, 2400 méter) csak két ló indult, nevezetesen a Blaskovics Miklós ur 3 é. sp. k. Felucca s a gr. Schlick Ervin 3 é. sg. m. Sturmvogel. — A vezetéssel erős paceben Felucca ugrott el, pár hosszal hátrább nyomában Sturmvogel. Így haladtak egészen a nyerő oldalig, a midőn Sturmvogel föl nyomult ellenfeléhez s másfél hosszal elsőnek érkezett be. Totalisateur 5: 7. Az akadályverseny 2000 frtjéért csak a következő négy ló mérkőzött: Mr. C. Wood id. p. m. Confrater, a b. Twickel Ágost 5 é. sg. k. Infantin, a Harkányi János id. sg. k. Dora s hg. Auersperg

F. 6 é. p. k. Fair Play. A vezetésre mérsékelt tempóban Dora vállalkozott, nyomában Fair Play, Infantin, hátul Confrater. Midőn a mezőny másodsor vonult el az állványok előtt, Infantin megbotlott s lovasa Ellis lebukott, de legott talpra állván, folytatta a küzdelmet, noha kevés kilátással. Confraternek ugy látszott, terhére volt a 78 és fél kilo súly, mert nem tudott bejönni a versenybe; Dora a közben Fair Play-vel vivta erős tusáját, mely utóbbi, a nyerő oldalra befordulva, már kezében tartotta a versenyt; Confrater az utolsó előtti akadálnál elbukva, kiesett a versenyből s föltartatott; Fair Play e közben csinosan lovagolva könnyen nyert pár hosszal Dora előtt; Infantin, föltartva, harmadik. Totalisateur 5: 18. Ezzel Budapesten véget értek a tavaszi lóversenyek.

A párisi lóversenyek egyre tartanak. Az egyik futam a következő eredménnyel zárult. Prix Daru, hároméveseknek, távolság 2000 méter; futott 4 ló; Lefèvre barna csődőre Archiduc (ap. Consul a. Abess) első, Delattre Beaugard lova második, «Cyclamen» harmadik. Két hosszal játszva győzött. Időjárás borus.

A doveri lovaregylet elhatározta, hogy e hó 18-án tavaszi meetinget rendez. A handicap-re már zárultak a nevezések; mindössze öt lovat neveztek.

A bécsi ügetőversenyeken a herceg Galitzin «Meteor»-ja tűnt ki leginkább, de magyar lovak is nyertek díjakat. Hét futam volt. A belföldi lovak számára kitűzött 700 ftos díjat gróf Eszterházy Miklós «Andal»-ja nyerte, a nagy mértőldversenyben pedig (3000 frank díj, 1600 méter távolság) az említett «Meteor» győzött mindkét futamban, először 2 perc és 25 $\frac{1}{2}$ másodperc, másodsor 2 perc és 24 $\frac{3}{4}$ másodperc alatt futva meg a pályát. Az 1000 ftos osztrák tenyészdíjt Winkler Adolf «Rotunde»-ja, a nemzetközi ügetőverseny 2000 frankos díját Wawrik «Benefici»-je, az eladóverseny 400 ftos díját Obermayer János «Czugonyi»-ja nyerte. A kétfogatuak nemzetközi versenyében (1500 frank, 3600 méter távolság) első ízben holt verseny volt a Dóry Lajos és Gidding Henrik fogatai közt; másodsor a Dóry fogata ért be elsőnek 6 perc és 5 $\frac{1}{2}$ másodperc alatt.

Mannheimi versenyek. Megnyitó: Díj 500 márka. Táv. 1600 m. Schröder 5 éves Lucillaja első, Willich állami istállómeister 4 éves Frankler-je második. 2. Tisztek gátversenye. Vilmos fejedelem tiszteletdíja és 500 m. Táv. 2400 m. Liman hadnagy 6 éves Guillerette-je első; Leistens lovaskapitány 5 éves Friedenbote-ja második. 3. Eladó-vadászverseny. Aláírási díj 600 márka. Táv. 2500 m. Boddien lovaskapitány 5 éves Lutiszt-ja első, Liman hadnagy 6 éves Ripple-je második. 4. Werder-verseny. Oberritz tábornok tiszteletdíja és 500 m. Táv. 2500 m. Chelius hadnagy id. Besze első, Willich hadnagy Curatrix-a második. 5. Mannheim város díja. 500 m. tiszteletdíj és 1500 m. 6. Vadászverseny. Táv. 4800 m. gr. Scheel-Plessen 4 éves Peterhoff-ja első; Oertzen hadnagy 5 éves Forelle-je második, Heyden-Linden hadnagy 6 éves Durchlaucht-ja harmadik.

A budapesti galamblovészettek első versenyében gr. Erdődy Rudolf, a pouleban gr. Eszterházy Béla győzött. A 350 ft. értékű tiszteletdíjért tizenöt lövő szállt sikra; hét galambra szállt ez, úgy hogy három hiba kimarasztott; a versenyben gr. Eszterházy Béla és Jeszenszky István küzdöttek legkitartóbban s az első győzött kilencz hibátlan lövéssel.

Az első handicapet gr. Keglevich a másodikat pedig gr. Zichy Antal, hét-hét lövéssel, az első egyet, a második pedig kettőt hibázva. A második «poule»-ben gr. Erdődy Rudolfé lett az első s Dóry Lajosé a második díj. A «fogadás»-ban három versenyző közül Dóry Lajos győzött, Jeszenszky István a tételét menté meg, gr. Erdődy Rudolf pedig mindjárt az első lövés után elmaradt. Az idő nem volt kedvező a célzásra, mert szél fujt. Verseny után a lövők egy része a lawn tennis-hez, más része a Polo-játékhoz fogott.

A második versenyen bécsi vendégek is jelen voltak. A tétversenyben (melyen tíz forint volt a tét) tizenhárman lődöztek s a hatodik lövés után már csak négyen maradtak: b. Jeszenszky István, b. Mecklenburg Frigyes, gr. Eszterházy Mihály és Béla, kik egyet sem hibázván, megoszták maguk közt a tétdíjakat. Az egyleti nagydíjra (vagy ötszáz forint érték), haszonketten pályáztak s érdekes volt, a mint a csoport egyre kevesbült; a tizedik lövés után már csak ketten mérköztek: b. Jeszenszky István és g. Elz Jakab, kik a tíz galamb közül csak egyet hibáztak el; a tizenegyediket Jeszenszky báró eltalálta, Elz gróf pedig elhibázta, ekkép azé lett az első díj (a nap pálmája), Elz grófé a második. A »poule»-okban már kevesebben vettek részt s b. Jeszenszky István, gr. Eszterházy Béla, gr. Eszterházy Mihály és gr. Erdődy Rudolf lettek győztesek. Versenyek végeztével a társaság külön gőzösön rándult ki a Margitszigetre, hol az alsó vendéglőben társas ebéd volt, azután pedig hosszasan tartó táncz.

A galamblovészett harmadik napja következőleg folyt le: Megnyitó verseny 10 forint. 27 méter 1 galamb, 1 hiba kizár. Lőttek:

Eszterházy Béla gróf, Erdődy Rudolf gróf, Mecklenburg Frigyes báró, Eszterházy Mihály gróf, Jeszenszky István báró és Eszterházy László gróf. Három-három hibátlan lövéssel Eszterházy Béla gróf és Mecklenburg Frigyes báró megosztották a díjat. Poule. Feltétel mint előbb. Neveztek: Eszterházy Ferencz gróf, Eszterházy Béla gróf, Erdődy Rudolf gróf, Mecklenburg Frigyes báró, Eszterházy Mihály gr., Jeszenszky István báró és Eszterházy László gr. Négy-négy hibátlan lövést adtak: Mecklenburg Frigyes báró és Jeszenszky István báró, megosztva egymás közt a tétdíjat. Poule. Feltételek mint előbb. Jelentkeztek: Erdődy Rudolf gr., Eszterházy Mihály gr., Jeszenszky István b. Radvánszky Béla b., Elz Jakab gr., Eszterházy Ferencz gróf és Mecklenburg Frigyes báró. Három-három hibátlan lövéssel ismét Jeszenszky István b. és Mecklenburg Frigyes b. megosztották a díjat. Következett még egy Tétverseny. Feltételek mind előbb. Versenyeztek: Erdődy Rudolf gr., Eszterházy Mihály gr., Jeszenszky István báró, Radvánszky Béla báró, Elz Jakab gr., Eszterházy Ferencz gr., Eszterházy László gr., Jankovics Gyula és Dóry Jenő. Két-két hibátlan lövéssel Jeszenszky István báró és Radvánszky Béla báró osztozkodtak a tétéken. — Tiszteletdíj, melyért nem kevesebb mint 17 lövész szállt sikra. Feltételek: Tiszteletdíj kb. 300 ft értékben. Handicap 1 galamb, két hiba kizár. 7 galamb. Tét 15 ft. A tétélek felek az első; a tétélek másik felét, a harmadik lövész kettős tételének levonása után, a második lövész kapja; a harmadiknak kettős tétel. Versenyeztek: Eszterházy Béla gr. (27 $\frac{1}{2}$ m.) Jeszenszky István br. (27 méter) Eszterházy Mihály (27 méter) Erdődy Rudolf (26 $\frac{1}{2}$ méter) Elz Jakab gr. (26 m.) Kégl Pista (26 m.) Zichy Antal gr. (25 m.) Dóry Jenő (25 m.), Radvánszky Béla báró (25 m.) Andrassy Tivadar gr. (24 m.) Keglevich Gyula gr. (27 m.), Dóry Lajos (25 m.) — A harmadik lövésnél kettőt hibáztak, s így kimaradtak: Mecklenburg Frigyes báró, Erdődy Rudolf gróf, Elz Jakab gróf, Eszterházy Ferencz gróf, az ötödiknél: Jeszenszky István b., Eszterházy Mihály gr., és Dóry Jenő, Andrassy Tivadar és Keglevich Gyula gr. Ezek után csak hét lövész maradt, kik közül csupán Eszterházy Béla grófnak és Rohonczy Gidának nem volt még hibás lövése. Ez a két lövész versenyzett most egymással az első, illetőleg a második díjért. A tizenegyedik lövésig mindkettő egyenlően állott: egy sem hibázott. A tizenkettedik lövést Eszterházy Béla gróf elhibázta. Rohonczy Gida nem, és így ő nyerte a tiszteletdíjat és a tétélek felét: második Eszterházy Béla gróf, ki a tétélek másik felét sepepte be. A III. díjért: kettős tétel, új verseny volt a következők közt: Kégl Pista, Jankovics Gyula, Zichy Antal gr., Radvánszky Béla br. és Eszterházy László gróf. Három hibátlan lövéssel Kégl Pista lett a győztes. Ezt követte: Handicap. Tét 10 forint, egy galamb, két hiba kizár. Lőttek: Eszterházy Ferencz gróf (26 m.), Jeszenszky István báró (27 m.), Eszterházy Mihály gróf (27 m.), Mecklenburg Frigyes báró (27 m.), Erdődy Rudolf gróf (26 $\frac{1}{2}$ m.), Rohonczy Gida (26 m.), Elz Jakab gróf (26 m.), Kégl Pista (26 m.), Jankovics Gyula (25 $\frac{1}{2}$ m.), Dóry Lajos (25 m.), Radvánszky Béla br. (25 m.), Ketzer Miklós (23 $\frac{1}{2}$ m.), és Zichy Antal gr. (25 m.). A negyedik lövés után már csak Jeszenszky István br., Elz Jakab gr., Kégl Pista és Zichy Antal gróf maradtak hátra, kik nem hibáztak még egyet sem. A díjat Jeszenszky István báró nyerte el.

Halászati hírek. Nizza közelében, St. Martinban a hegyi patakokban rendkívül izletes pisztrángok vannak, melyek sok idegent csábítanak oda halászni. — *A tavaly Gácsországba hozott halak* 2,861.519 kilót nyomtak. Gácsország a halfogyasztás tekintetében az első országok egyike. — *Bécsben az őszszel nemzetközi halászati kongresszus lesz.* — *Olaszországban tengeri halászatra* 16.302 bárka ment ki tavaly, csupán korallvadászatra 998.

Az Orczy-kertben diszes közönség nézte végig az ideai athléta-versenyt, mely eredményben az előzőket felülmulva, Kinszky Nusi gróf volt a nap hőse, kinek távugrási bravourjait az előkelő körökben már sokszor bámulták. A bajnoki egy óra járásban Asbóth Jenő győzött, ki harminczegy és fél kört járván be, a második győzelmet is, mely a «bajnok» czimhez szükséges, megaratta. Ezüst érmet nyert. A sikversenyben és gátversenyben Kiuszky Nusi gróf játszva győzte le ellenfeleit. Leginkább kitűnt azonban a bajnokugrásban 19 láb 8 hüvelyknyit ugorva. Ő is bajnokjelöltséget és ezüst érmet kapott. Aranyérmet csupán Vörösmarty Mihály nyert, ki a nagy sikversenyben 18 perc és 26 másodperc alatt futotta be a három angol mértőldnyi pályát. Vermes Lajos három díjat nyert: a hölgyek díját, a vasparipa- és a Herkules díjat, az utóbbit súlyemelésért. A vigaszversenyben Zalka győzött két vetélytársa felett.

KÖZGAZDASÁG.

Miért népszerűtlen a tőzsde?

— Mutatvány szerzőnek «Az értékpapír-piacz» című művéből. —

Erre legkönnyebben azzal felelhetünk, hogy a tőzsde népszerűtlenné vált, mert 1873-ban a tőzsdei válság megzúzta minden 100 ember közül 90-nek a vagyonát. De kérdés vajjon az 1873-ki válságot kizárólag a tőzsde okozta-e? Nézetünk szerint a válság előbb a gazdasági téren fejlődött. Kitörését a tőzsdén elkövetett kihágások csak siettették és e kihágásokat az üzletek általános hanyatlása tette lehetővé, a mennyiben százezren hivatásuk után járó keresetükből meg nem élhetvén, a tőzsdéhez fordultak, ezt ezáltal egyre merészebb lépésekre bátorították, új alapításokra ösztönözték és úgy támadtak a ma már lehetetleneknek látszó magas árfolyamok, melyek egyre újabb elemeket vonzottak a tőzsdére. A könnyű szerzés alkalmától csábítva, a földmivelő elhagyta az ekeszarvát, a kereskedő üzletét, a gyáros telepét és valamennyien a tőzsdére vitték pénzüket. Tőzsdei üzletekben részt vettek olyanok is, kik azelőtt hirből és névről sem ismertek részvényt; a legszerényebb kezdettől fejlődött ki a közönség ama nagy részvéte a tőzsdén, melyhez hasonló csak a francia regensség korából van feljegyezve a történelem lapjain. A közönség érdeklődése fokozatosan nőtt a tőzsde iránt. Magán-emberek, kik azelőtt a tőzsde forgalmától messze állottak, előbb vonakodva vettek néhány részvényt és aztán a kis sikertől bátorítva, nagyobb üzérkedésekbe bocsátkoztak és a már elért nyereség vagy a felébredt szenvedély mérve szerint, kötelezettséget kötelezettségre vállaltak és végül egészen a tőzsde karjaiba vetették magukat, melyről azt hitték, hogy oly szántóföld, melyen vetés nélkül is lehet aratni. Hogy a közönség üzérkedésének fejlődéséhez mennyiben járultak hozzá szenvedély, túlbecslése a saját erőnek és más tényezők, az teljesen mellékes, de annyi tény, hogy nem egyedül a tőzsde és az árfolyam-emelkedés játszottak szerepet, mert hisz az árfolyam-emelkedés inkább annak volt következménye, hogy a tőzsdére özönlött az addig távol álló elem és a különböző új alapítások csak a közönség és tőzsde kölcsönhatásai folytán váltak lehetségessé. A nyereségek, melyeket akkor elértek, és melyek némelykor egyetlen miveletnél nagyobbak voltak, mint a mennyit az illetők máskor egy esztendei munkával sem értek el, — szívesen fogadtattak és mindenütt: a kávéházban ép úgy, mint a főúri hölgy boudoirjában a napi beszélgetés tárgyát képezte a tőzsde és senki sem átalotta bevallani, hogy tőzsdejátékokban részt vesz. A tőzsde, azelőtt a jogosult üzérkedésekre a hivatottak gyűlhelye, a törvényes és minden más kereskedelmi forgalommal egyenlő üzlet színhelye, a legvadabb szenvedélyek tobzódó helyévé vált, hol a pénz volt a bálvány, melynek oltára elé nemcsak a börziáner, hanem a társadalom minden osztályából, kivétel nélkül tömegesen jártak áldozni.

Eddig a tőzsde népszerű volt a nép valamennyi rétegében, de az 1873-ki válság kitörése teljesen megváltoztatta az egész képet. Elkedvtelenedve, csalatkozva, károsodva a tőzsdén vagy előbbi hivatásánál szerzett tulajdonában, a kereskedő, a művész, az iparos, a munkás visszatértek előbbi hivatásukhoz és valamennyi az őket ért balsorsért a tőzsdét okolták. Tárgyilagosan bírálva a különböző felfogásokat azt a nézetünket kell nyilvánítanunk, hogy hibásak voltak azok, kik értenek ahoz, mint

kell a meggyuladt tüzet még nagyobb lánggra szítani, de hibás volt a hivatlanok nagy tömege, mely a szirénhangoknak nem volt képes ellentállani. Azonban úgy ezek, mint azok többé-kevésbé bűnhődtek elkövetett hibáikért. Ép ez okból igen bajos mindazokra követet dojni, kik amaz emlékezetes napokban részt vettek a tőzsdei üzérkedésben, de mindig el kell itélnünk azokat, kiknél az üzérkedés játékdühvé fejlődött. Ezek a játékosok kompromittálják a tőzsde intézményét, ezek kompromittálják az üzerek becsületre méltó tevékenységét, de tekintetbe kell venni, hogy játékosok vannak a tőzsdén kívül is, találhatók az üzlet minden terén, úgy hogy általában minden üzletágot el kellene itélni, ha kizárólag csak azt tartanók szem előtt, hogy az üzletemberek közt akadnak gyakran nem tisztességes elemek is.

Kende Zsigmond.

Gazdasági közlemények.

A vetések állása. Hivatalos jelentések szerint az őszi *buzavetések* az országban kielégítően állanak ott, a hol azok a sok esőzés folytán meg nem dőltek. A *rozst* illetőleg általános a panasz, hogy az megritkult. A *tavaszi vetések* általában szépen fejlődnek és szép reményekre jogosítanak. *Takarmányszűke* miatt különösen a felvidéken általánosak a panaszok. A *repeztében* a bolhák, különösen Hajdu, Kolozs és Fehér megyékben nagyobb károkat okoztak, Biharban a drótféreg is mutatkozik. Általában azonban mondhatni, hogy a kártékony rovarok pusztulására a sok esőzés jótékony hatással volt. Cserebogár igen sok mutatkozik, s ha pozitív károkról nem is érkezett eddig jelentés, attól tarthatni, hogy különösen a gyümölcsök később megsínylik.

HETI SZEMLEK.

UDVARI HIREK.

Rudolf trónörökös könyve, melyben első keleti útját írja le, fényes kiállításban és számos képpel már legközelebb kikerül sajtó alól, új kiadásban.

Erzsébet főhercegnőről. a trónörökös pár leánykájáról írják, hogy igen szépen fejlődik és egészséges, élénk gyermek; e napokban volt nyolcz hónapos, de még nem választották el.

Stefánia trónörökösne ő fensége a «Balatoni vitorla-egylet» fővédnökségét — mint a Hercules jelenti — elfogadta és erről az egylet elnöksége hivatalosan értesített. A trónörökösne ezt megköszönni és neki legközelebbi Budapestre jövelele alkalmával tisztelegni fognak a «Balatoni vitorla-egylet» nevében Eszterházy Mihály és Nádasdy Ferencz grófok.

Klotild főhercegnő május 9-én főhercegnőt szült szerencsésen. **Mária Anna császárné** és királynéért az udvari gyász, a temetés napjával 9-ikével kezdődött. Junius 9-ig a legmélyebb, aztán július 9-ig a mély, s végre augusztus 9-ig a kisebb gyász fog viseltetni.

Mária Anna koporsóját pénteken szentelték be sekkor megjelent a király ő felsége az uralkodó család összes tagjaival; csöndes imát mondtak a ravatalnál s távozásuk után azonnal megnyitották a templomot a nagy közönség számára, mely tömegesen özönlött a ravatalhoz. A koporsó aranyszegélyű fekete bársonnyal volt borítva s az uralkodó család czimerével ékitve; pompás koszorúk fődék el majdnem teljesen. Az uralkodó család tagjain kívül az arisztokrácia számos tagja s a jótékony intézetek is küldtek koszorukat; több szalagon cseh fölrás volt olvasható. Az oltárok, oratoriumok, padok fekete posztóval voltak bevonva s szintén czimerekkel ékitve, melyeken e latin fölrás volt olvasható: «M. A. C. P. IMP. AUST. NAT. PR. Sard. MDCCCLXXXIV.» A ravatal mellett magyar és arciére-testőrök álltak kivont karddal.

A temetés 10-én délután nagy pompával ment végbe. Déli tizenkét óráig az udvari kapolna nyitva volt s a közönség óriási tömegében özönlött a ravatal megtekintésére. A koporsó koszorúi közt ott voltak már az Erzsébet királyné és Mária Valéria főhercegnő által rendelt koszorúk is. Bécs összes harangjai megkondultak délelőtt, valamennyi templomban gyásznisék mondtak

Délben az udvari kápolnát bezárták s ugyanekkor már ezernyi közönség lepte el az utcákat, melyeken a halottas menet a kapuczinusok templomába vonulandó volt. Szorongva és óráról órára szaporodva állt ott a tömeg. A délelőtti folyamán megérkeztek Lajos bajor herceg, gróf Goltz német császári főhadsegéd, ki Vilmos császártól sajátkezű levelet hozott királyunknak; Frigyes főherceg és neje Pozsonyból, Mária Terézia württembergi hercegnő, Koburg Nándor és Fülöp hercegek, Koburg Lujza hercegnő, Alfonzo spanyol infans Mária hercegnővel, Miguel braganzai herceg, Gusztáv szászweimári herceg, az olasz nagykövet, a württembergi követ, a magyar országgyűlés küldöttei, a magyar miniszterek, továbbá számos főúr, köztök gróf Andrássy Gyula, gróf Szapáry Géza szintén oda érkeztek. Délután 5 órakor kezdődött a szertartás. A királyi család tagjai, valamint a külföldi képviselők és a többi meghívottak a kapuczinusok templomában gyűltek össze s itt várták a koporsót, míg a papság, a bécsvárosi tanács, a miniszteriumok, udvartartási tisztviselők sat, az udvari templomban a ravatalnál gyülekeztek s részt vettek a menetben. A koporsót újabb beszentelés után az udvari halottas kocsira emelték s a menet megindult a kapuczinusok temploma felé, mi alatt a harangok megszólaltak. Elöl egy szakasz lovasság ment, aztán egy udvari futár lóháton, két kétfogatu kocsi a kamarai szolgálkával, ismét egy század lovasság, lovas futárok, aztán három hálfogatu udvari hintó a palotahölgyekkel, kamarásokkal, kik az elhunyt királyné szolgálatában állottak. E hintók után párosával lépdeltek az inasok, utánok egy csapat testőr s aztán következett a hat fekete ló által vont hallottas kocsi, melyet oldalt udvari inasok és nemes apródok kísérték. Magyar és arczíere-testőrök, gyalog- és lovas katonaság zárták be a menetet. A koporsó megérkezése bejelentetvén, a király ő felsége elfoglalta helyét a templomban, a papság pedig, a főkapunál fogadva a koporsót, a templom közepén égő gyertyák közt állt gyászpadra kísérte. Az elhunytnak főudvarmestere, gróf Saracini, két kamarás, a helyettes főudvarmesternő és két palotahölgy követték a koporsót s a ravatal mellett számukra készített helyre vonultak, aztán megtörtént a beszentelés, mialatt a khorusról a libera megható hangjai zendültek meg. A szertartás végeztével udvari szolgálkák a kapuczinus szerzetesek és fáklyavivők s a pontifikáló papság kíséretében élükön Ganglbauer hercegérsekkel a sirboltba vitték a koporsót, ide követték herceg Hohenlohe főudvarmester, két kamarás s az elhunytnek főudvarmestere. Lent a sirboltban még egyszer beszentelték a koporsót, a kijelölt helyre állították s az imák végeztével herceg Hohenlohe főudvarmester átadta a koporsó kulcsát a kapuczinusok rendfőnökének, őrizetébe ajánlva az elhunyt királyasszony hűlt tetemeit. A király ő felsége és kísérete, valamint a többi meghívottak ezalatt elhagyták a templomot s a gyászszertartás esti 6 órakor véget ért.

H A D S E R E G.

A fegyverek tisztítására előirt finomított petróleumnak nagy hátrányai vannak, az általa kezelt puskák igen hamar megrozsdásodnak és azért az előírás (Vorschrift) által a fegyverek állapotukban lévén, az államkincstárnak tetemes kára van.

Sauervald őrnagy Mostárban, kit Kállay miniszter számos nehézbizással tüntetett ki, melyeket ő kiváló ügyességgel teljesített oly szerencsétlenül esett le egy létráról, hogy lábát amputálni kellett.

A 10 ik orosz dragonyos ezred vizsgálatánál Strukon tábornok bámulatos műveleteket hajtatott végre. Többi közt a Bjelostok és Graevo közti 82-2 kilométernyi utat 3 óra 5 perc alatt kém szemlék teljesítése mellett futották meg.

E G Y H Á Z.

Ő szentsége a pápa táviratilag fejezte ki részvétét az osztrák-magyar uralkodó családnak Mária-Anna császárné és királyné elhunyt alkalmából.

Poroszországban a Ledochowszky kérdés vár eldöntésre, ő szentsége kijelentette, hogy csak akkor fogadja el Ledochowszky lemondását, ha a porosz kormány jelöltje úgy a lengyel clerus mint a nép előtt tekintélyes személyiség, és ha a porosz kormány a clerus előnevelését illető törvényeket revideálja. Az eddigi jelöltet az apostoli szék visszautasította.

Francziaországban a kormány megígérte, hogy a kis klerusra tekintettel lesz a katonai állításoknál. ő szentsége pedig a püspöki karnak szívére kötötte, hogy iparkodjanak mellőzni minden conflictust az állammal.

Angliában alapos a remény, miszerint az apostoli szókkal való diplomaciai viszony teljesen helyreállítatik. Nagyonfontoságu e tekintetben Mohrenheim párisi orosz nagykövetnek következő mondanása: «Az angol kormány kénytelen közvetlen és állandó összeköttetésbe lépni a Vaticannal, hogy az irkérést végleg szabályozhassa.»

Oroszországban a vatikáni orosz követség visszaállítása már csak idő kérdése. Hogy az idevonatkozó tárgyalások nem fejeztettek be teljesen, úgy ennek oka az, hogy Lengyelországban előbb bizonyos valláspolitikai viszonyokat kell szabályozni.

Spanyolországot a Canovas miniszterium benső összeköttetésbe hozta a Vatikánnal. Sok köszönhető e tekintetben a madridi nunciusznek ki a madridi kormánynál és a Vatikánnál egyaránt kedvelt személyiség.

Hazánkban a választások miatt sok helyütt feszült a viszony, Zimándynak már második kiadásban sok ezer példányban az országban szétküldött nyílt levele a kultus-miniszterhez, melyben őt mint a lélek halhatatlanságát tagadó szabadkőművesség tagját yádolja rosz vért csinál az ország milliójánál.

Ő szentsége a pápa a Vazul rend reformálását a Jezsuitákra bizta.

Haynald bibornok érsek május 6. délután a Császárfürdő melletti meleg ásványforrás tavát látogatta meg, mely tó florája meleg vizi és igen ritka növényekkel gazdag levén, ő Eminenciája növénygyűjteménye számára néhány szép fajt vitt is magával.

Fraknoi Vilmos a m. tudom. Akadémia főtitkára Rómába indult, hogy ő szentségének átnyujtsa a Magyarországi vatikáni okmánytár első diszpédányát.

Lönhart Ferenc erdélyi püspök ő exczellenziája mint az erdélyi katolikus intézetek főigazgatója az érettségi vizsgálatokra vonatkozó miniszteri utasítással kapcsolatban rendeletet bocsátott ki, melynek értelmében az érettségi szóbeli vizsgálat tárgyai közé első helyen a hittan vétessék fel még pedig oly jelleggel, hogy az mint bármely más, az érettségi vizsgálatra kitűzött tantárgy az éretté vagy nem éretté való minősítésre vonatkozó általános érdemjegy megállapításánál döntő befolyással legyen.

Gróf Apponyi Margitné született Scherr-Thoss Margit grófné a Kis-Apponyban általa alapított «Margit kórház»-nál intézkedést tett, miszerint szükség esetében némely szűkebb ellátásu káplán urak külön szobákban ingyen ellátást, ápolást és gyógykezelést nyerjenek.

Mostárban ápril 29-én Bukovits püspöktől 8000 frt értékű holmit vittek el.

Miháلكovits Lajos stefansfeldi rom. kath. plébános a koronás arany érdemkeresztet kapta nevezetesen a népnevelés terén szerzett érdemei elismerésül.

Neszveda István ő méltósága a váci egyházmegye főpásztorának auxiliarisa május 11-én fog a hercegprimás ő eminenciája által Esztergomban felszenteltetni.

Crefelden a katolikusok mintegy 4000-en gyűlést tartottak május 4-én, melyhen erélyesen tiltakoztak a Propaganda megrablása ellen.

Augusztá német császárnét katolikus apácák ápolják, bár az ev. egyháznak is vannak betegápoló diakonisszái.

A vasárnap megszentelése. A belügyminisztertől rendelet érkezett a fővárosi hatóságokhoz, mely szerint az 1868. LIII. t.-cz. alapján tiltva van vásár- és ünnepnapokon feltűnő munkákat végezni s a körmenetek megzavarására okot adni. A tanács ily értelemben utasította a hatóságokat, a miniszterhez pedig azt a kérést intézte, hogy a rendőri interventio tárgyában közvetlenül intézkedjék.

Strossmayer püspök Romában időzik.

Horváth Ferencz a kegyes tanítórend nyitrai társházának főnöke és a hittani intézet igazgató-tanára munkás életének 60. évében május 6. elhunyt.

Dr. Gogola Leibach ujonnan kinevezett püspöke, mielőtt még kineveztetése hivatalosan közzé tételett volna, május vasárnap, Fördös Lajos kecskeméti ref. lelkész és főesperes május 5-én meghaltak.

A prágai sz. Mária Magdolna templomot kirabolták. Az elrablott templomékszerek értéke 600 rubelre rug.

A vallás- és közoktatási m. kir. miniszter Motesiczky János nagykáta plebánosnak a miért egy 700 frtért megvett házat a nagykáta katolikus számára átengedett s Weber Ágoston szakálházi plebánosnak, ő felsége néhai Miksa császár udvari papjának, ki volt hiveinek illetve a Brukenau községi német tannyelvű iskolának részint a hit és erkölcsstan, részint pedig a magyar nyelvben legjobb eredményt tanúsító tanulói jutalmazására tett 84 forintnyi alapítványt, köszönetét nyilvánította

Császka György szepesi püspök ő exczellenziája az ötvösműkiállításra küldött tárgyakból külön katalogust adott ki.

Személyzeti hírek a nyitrai egyházmegyéből. Az Ondriszik János vagonnemi trencsényi esperesi kerület titkárának halála által üresedésbe jött vágufalusi plebániát Pick Antal mocsonoki segédlelkész nyerte el; meghalt Farszky István várnai esperesi kerületi titkár és terchovai plebános; a synodalis vizsgálatot jó siker-

rel tették le: Fridrichovszky Jusztin neszlussai, Holly Sándor csaczi, Opatovszky József, kis-utca-ujhelyi, Pokorny János viszkai, Zatkovicz Károly vágbesztercei, Tordy Ede rovnei, Paska István zsolnai és Richter István dubniczi segédlelkészek.

Személyzetiek a kalocsai érseki megyéből Udvarý Géza bezdáni káplán hasonló minőségben Jankovácra helyeztetett át. Knézy Péter bikistyi és Perndl Adorján szent-tamási káplánok honvédséglelkészekké nevezettek ki. A zsinati vizsgálatra, mely május 7-én tartott, megjelentek Szabady Ferenc aszódi plebános, Vldákovics Miklós tovarisovai lelkész, Klemer Lajos nagyobb papneveldei aligazgató és Schröder György tanítóképezdei tanár.

A fővárosi tanács a Gizella főhercegnő kiházasító alapítványából az 500 frtot Nemecek Amália kisasszonynak juttatta, kit Nerezheimer József könyvnyomász vezetett oltárhoz, az esketési szertartást máj. 4. a belvárosi templomban Dvorzsák János pécsmegyei áldozár végezte.

A magyarországi szabadkőművesek nagymestere Pulszky Ferenc körútjában Kassán az egyik testvér által, mint a szabadság, egyenlőség s testvériség egyházának főpáosztora lett üdvözölve — ennek kapcsán közöljük Dr. Jelenffy Zoltánnak 1879. aug. 1. Budapesten tartott ünnepi beszédéből azon hitfelekezeti álláspontot, melyet a szabadkőművesek elfoglalnak: «A legfelsőbb eszme — így szól a szabadkőműves testvér — fölöttünk áll mint urunk és parancsolónk, az mindenható, mindentudó, mindenütt jelen levő, jósága végzetlen, mert megadja mindennapi kenyerünket, ruházza a mezők liliomát és táplálja az ég madarait, akarata nélkül egy hajszál le nem hull fejünkről, áld és büntet.»

Jézus Krisztusról így szól a szabadkőműves szónok: «Nazareth városában született azon férfiú, a kit én a legnagyobb szabadkőművesnek nevezek . . . szorosán az ő általa mutatott uton haladunk és így teljes joggal és igazan nevezhetnők magunkat az ő nevei valamelyikéről — Jezsuitáknak . . . Lángeszü orvosa volt ő a testnek, de ő az emberi lelket akarta meggyógyítani és ő gyógyított minden lelket, tanított mindenkit, nem volt neki senki kicsiny, senki megvető.»

Ki hinné, hogy ily szép bevezetés után azután az következők, hogy Krisztus Jézus maga sem hitte a lélek halhatatlanságát és hogy ezen hittételt csak azért vette fel tanítványába, hogy az halála után is összekötő kapcsul szolgáljon a mester és tanítványai közt azon népnél mely nem emelkedhetett még fel a szabadkőműves tanok magaslatáig. A szabadkőművességet még a művészetek sorába is emeli a szónok, midőn így kiált fel: «A királyi művészet vezéricsillaga Jézusnak szelleme s aki mi reánk követ dob, az Jézus testén üt sebet.»

A «Kelet» cz. szabadkőműves lap 1879. 138 oldalán pedig a következőket olvassuk: «A három erény, melyet a szabadkőművesség zászlajára irt ekkép hangzik: A sziv tisztasága, alázatos elismerése a világegyetem nagy építőmestere előtti egyenlőségünknek és embertársaink szeretete» és ugyanott Dr. Neuda Miksától a következőket: «Az ő és középkorban az egész műveltség a valóságban öszpontosult. Egyedül a vallás idézett elő emberiséget, egyedül ő tanított erkölcsöt.» Ezeket azért közöltük, hogy t. olvasóink lássák, hogy a szabadkőművesek igen is foglalkoznak a vallással s hogy róla szépen nyilatkoznak is, még hozzá tehetjük, hogy ők misére járnak, imádkoznak odahaza is a «Legfelsőbb eszme»-hez csakhogy tagadják a lélek halhatatlanságát meg nem szívelve azon igazságot, hogy a lélek halhatatlanságának tana nélkül nincs erkölcs.

Lapsinszky János eger-novaji plebános a Jézus szent gyermek-sége társulatának 500 forintot adományozott.

A kalocsai gymnasium 8. osztályu növendékei a pápai encyklikának a titkos társulatokat kárhözvátó itéletére önelhatározatukból megegyeztek abban, hogy örök időre kötelező fogadást tesznek miszerint semmiféle körülmények kényszerítő hatása által sem engedik magukat soha valamely titkos társulat kebelébe sodortatni.

A katolikus vallás és tanulmányi alap bizottsága május 3.-án ülést tartott Haynald Lajos bibornok-érsek elnöklete alatt, melyben az alapok és alapítványok kezelésének ő felsége legmagasabb kegyuri jogaihoz való tartozása lett hangsúlyozva.

A szent Ferenczrendiek generalisa Pozsonyba érkezett a honnan Sz. Ferenczrend magyarországi összes kalostorait meg fogja látogatni.

A bibornok-hercegeprimás ő eminenciája május 4-én Dr. Hoffmann Vilmos orvost, ki súlyos betegen vevé fel a keresztség szentségét, megbérmálta.

TÖRVÉNYHOZÁS.

Képviselőház. Május 7-e az interpellációk napja volt. Somsich az esztergomi szárnyvonal kiépítése, Janich az 1879: 35. t.-czikk végrehajtása, Herman Otto a szegedi építkezési államkölesön tárgyában interpelláltak. A miniszterek válaszait a ház tudomásul vette, így hát teljesen eredménytelenek voltak az interpellációk.

A báttaszék-dombovár-zákányi vasut megváltásáról szóló javaslatot Lukács Béla előadó indokolásával elfogadta.

A 8-iki ülésen a vasuti engedélyokmányokról szóló javaslatot György Endre indokolásával változatlanul fogadták el. Alig volt vita, csak Lázár Ádám és Baross Gábor szólaltak fel. Ezután a Herman elleni támadás ügye került szóba, Mocsary Lajos visszavonta indítványát, belátva, hogy az 1723: 7 mostani alkalmazása nehézségekbe ütközött és elfogadták Teleszky előadó véleményét, mely szerint a mentelmi jog ügyében törvényhozási intézkedések nem szükségesek. Ugron Gábor czeglédi esete felett a ház kifejezte roszzsalását.

A 9-iki ülésen a ház megválasztotta a biztagu küldöttséget, mely az elnök vezetése alatt Mária Anna királyné temetésénél a házat képviselni fogja. Ezután a ház Helfy Ignác indítványa ellenére elfogadta a főrendiház által a szeszadó-javaslaton tett módosításokat. Nagy izgalmat idézett elő a házban Ugron Gábor interpellációja. A gyergyó-szentmiklósi szolgabíró rendeleteket bocsátott ki, melyekkel az Ugron-párt választói gyűléseit betiltotta Ugron kérdezte a miniszterelnököt, szándékozik-e ellene vizsgálatot indítani. Ezenfelül ellenjelöltjétől Dobránszky Pétertől, a müegyetemből keltezett levelet olvasott fel, melyeket Ugron a «Nemzet» értesülése szerint Dobránszky Olgától kapott, ki bosszút akart állni Dobránszky Péteren, amért ez a házban annyiszor eltagadta a köztük fennálló vérségi kapcsolatot. Az egyik levélben panaszkodik, hogy Adolf bácsi oly közönyös iránta, pedig oly szorgalmas és tudományos képzettségü emberekre, minő ő, a müveletlen orosz birodalomnak nagy szüksége van. Dobránszky Péter erre sok mindenfélét beszélt kémkedésről, boszúról és rágalomról, de nyiltan tagadni, hogy ő írta a leveleket, nem merte. Még kormányparti képviselők is, mint Csernátonyi folyton e közbekiáltással szakasztották meg beszédét: Irta, vagy nem írta a leveleket, az a kérdés? A kinos jelenetnek Tisza Kálmán felszólalása vetett véget, aki konstataálta, hogy ez az ügy nem a ház, de a bíróság elé tartozik, különben is Dobránszky fogja tudni kötelességét, hogy magát a vádakkal szemben igazolja.

A főrendiház f. hó 7-én elvetette Zichy Nándor gr. és Liphay Béla b. módosítványait, daczára mély indokolásuknak és elfogadta a gr. Széchenyi és b. Rudnyánszky által védett eredeti szöveget.

A 8-iki ülésen vita nélkül elfogadták a fegyintézetek szaporításáról, a Svájcczal kötött szegényjogi szerződésről, a fiumei új építmények adómentességéről és a nagy körútról szóló javaslatokat és kimondták, hogy gr. Cziráky János helyébe a fiumei bizottságba új tagot nem választanak.

EGYLETEK ÉS TÁRSULATOK.

Az akadémia elnöksége az 1884. évi XLIV. nagygyűlés, illetőleg elegyes, igazgatósági és ünnepélyes közülés napjait következően tűzte ki: Junius 3-án (kedden) délután 5 órakor nagygyűlési osztályértekezlet, melyeknek tárgyai lesznek: a) pályamunkák bírálatainak bemutatása, b) új pályakérdések kitűzése, c) az osztályokba ajánlott tagok fölött szavazás. Az akadémiai nagy jutalom és a Marczibányi mellékjutalomra ez évben a legutóbb lefolyt hat évi időközben megjelent filozófiai munkák pályáznak s így ennek odaitélése iránt a II. osztály fog javaslatot tenni az értekezleten, mely azután végleges eldöntés végett az összes ülés elé kerül. A nagy jutalomra pályázó munkák száma 8 s köztük Alexander Bernát s Felméry Alajos munkái a nagyobb terjedelműek, míg a többiek apróbb értekezések. Junius 4-én (szerdán) délután 5 órakor az összes akadémia ülése, melynek tárgyai: a) a nagy jutalom és a Marczibányi-jutalom odaitélése, b) pályázatok eldöntése, c) új pályakérdések kitűzése, d) az osztályok tagajánlatainak bemutatása. — Junius 5-én (csütörtökön) délután 5 órakor az összes akadémia ülése a tiszteleti, rendes, levelező és külföldi tagok választása végett. — Junius 7-én (szombaton) déli 12 órakor az igazgató-tanács ülése. — Junius 8-án (vasárnap) délelőtt 10 órakor ünnepélyes közülés, melynek legkiválóbb tárgyát Szász Károly emlékbeszéde fogja képezni Arany János felett s Keleti Károly egy nagyobb statisztikai értekezést fog felolvasni.

A Szent-László-társulat választmányja Schlauch Lőrincz püspök elnöklete alatt tartott ülést. A közgyűlést október végén vagy november elején határozták megtartani s az elnököt kérték meg, szemeljen ki valakit alkalmi felolvasás tartására. A titkár több új tagot és több adományt is jelentett be; a társulat tőkéje most készpénzben 8348 frt, értékpapirokban 39,500 frt. Többféle segély megszavazása után elhatározták, hogy Szent László ünnepét junius 29-én a ferenczrendiek templomában ülik meg.

A vadászati védegyelet multheti közgyűlésén gr. Nádasdy Ferencz elnök, a lefolyt három évi működésre vetett visszapillantással nyitotta meg. Az egyelet hozzájárult az új vadászati törvény alkotásához is és bár törekvése, tevékenysége lelkiismeretes volt, még mindig oly sok a teendő, hogy évtizedek kellene a vadá-

szati ügy rendezésére. Az igazgatóság jelentése az egyleti tagok számának örvendetes növekedéséről szólt; jelenleg 76 alapító s 1201 évdijas tag van. A különféle jelentések felolvasását tisztujítás követte. Elnökké újra gr. Nádasdy Ferenczet, alelnökké Keleti Károlyt választották s megalakították a 18 tagu igazgatóságot. Gróf Széchényi Pál minisztert örökös igazgatósági taggá választották meg.

A vöröskereszt-egylet országos közgyűlésén a megyeház nagytermében gróf Károlyi Gyula elnökölt gróf Zichy Liviával. Az igazgatóság évi jelentését helyesléssel elfogadták, a genfi kongresszusra képviselőket választottak.

A budapesti 1848/49-es honvédegyletek Visontai Kovách László indítványára egyesültek, hogy a viszályoknak végük legyen és közös erővel működjenek tagjaiknak főképp *erkölcsi* támogatására. Elhatározták azt is, hogy a történelem számára megörökítik az egyes tagok harci élményeit — szigorúan ellenőrizve az elbeszélések valóságát. Vajha alaptalanoknak bizonyulnának aggodalmaink, hogy ez ellenőrzés a viszályokat fogja növelni.

A szövetségbe lépett gazdasági egyletek nagygyűlésre a Kőz-
telken 36 egylet jelent meg legelőbbkelő tagjainak képviselőiben. Gr. Desewffy Aurél elnökölt, az ő javaslatát az egyesülés iránt elfogadták. Ezután az állami biztosítás kérdése került szóba, melyet Hegedüs Sándor ellenzése dacára az egylet tanulmányozás végett a bizottsághoz utasított. Majd gr. Zichy Nándor, Ordódy, Emődi és gróf Sztáray Antal javaslatai, melyekkel a tenyésztésnek vidékenként való megállapítására és a községi borjudijazás fejlesztésére utasították az új központi bizottságot, elfogadtatott. A romániai határzár fontartásának pártolása kimondatott. Délután tisztujítás volt. Elnökül egyhangulag gr. Desewffy Aurélt, alelnökül Korizmic Lászlót választották meg, a végrehajtó bizottság tagjaiul pedig a következőket: Gróf Apponyi Albert, gr. Károlyi Sándor, Kerkápoly Károly, Szilágyi Virgil, Máday Izidor, Lónyay Gábor, Ordódy Lajos, Somssich Pál, dr. Berde Aron, Tisza László, b. Bánffy Dezső, Bertha György, Emődy József, Farkas Abraham, Gaál Jenő, gr. Keglevich István, Krisztinkovich Ede, Melcer Gyula, Tarnóczy Gusztáv, Mándy Ödön, gr. Zichy Nándor, Szabó József, gróf Sztáray Antal, Pulszky Ágoston.

— **A «Balaton-egylet»** kirándulási szakosztálya és a «magyar tisztviselők országos egyesülete» a pünkösdi ünnepek alatt balatonmelléki kirándulást rendez. A kirándulás programja: Indulás 1884. május 31-én szombaton délután 3 órakor a déli-vaspálya indóházából (Budán). Megérkezés Siófokra esti 6 órakor, Balaton-Füredre a «Kisfaludy» gőzössel 7 órakor. Ismerkedési estély. Vasárnap; Reggel kirándulás Tihanyba gőzhajón a zárdához, a vizshanghoz és a Balaton-egyleti «Garay»-gunyhóhoz. Visszaérkezés B.-Füredre délben. Délután kirándulás az arácsi völgybe és a Péterhegyre. Este tánczvigalom B.-Füreden. Hétfő: déli 12 órakor indulás a «Kisfaludy» gőzössel Rév-Fülöpre. Megérkezés 2½ órakor. 3 órakor a révfülöpi birtokosok által a kirándulók tiszteletére rendezendő ebéd. Ebéd után indulás kocsikon a csobáncei várromokhoz. Este visszautazás Révfülöpről hajón; Siófoktól vasuton a fővárosba. Megérkezés reggel 1½7 órakor. A kik még egy napot B.-Füreden szándékoznak maradni, jegyeik a kedden délutáni vonathoz is érvényesek. Résztvételi-jegy a Balaton-egylet és tisztviselők országos egyesülete tagjainak 10 frt, nem tagoknak 12 frt. Ezen összegben az összes utazási költségek vasuton, hajón és kocsin, a rév-fülöpi ebéd, tánczvigalom, két napi lakás ára és a zene befoglaltatik. A kirándulók száma meghatározva lévén felkéretnek a résztvenni kívánók, hogy mielőbb jelentkezni és jegyeiket legkésőbb május 25-ig átvenni sziveskedjenek, mert a meghatározott szám beteltével további jelentkezések el nem fogadtatnak. Jelentkezéseket elfogad a fenti rendezőség az írók és művészek társasága helyiségében (Nemzeti színház bérháza I. emelet) naponként d. u. 2—4-ig és a tisztviselők országos egyesülete helyiségében (régii posta-utca 5. sz.) naponként d. u. 5—7-ig. A kirándulást kedvezőtlen idő esetén is okvetlen megtartatik. A kirándulást rendező bizottság: dr. Fenyvessy Ferencz, Sziklay János, Komlódy Gyula és Jankovich Gyula.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

Bolanden Konrád «Német szellem» című művéről a következő figyelemre méltó sorokat olvassuk:

Képviselői rendszernél, a milyen kedves hazánkban is uralkodik, a nép választja a képviselőket, ezekből kerülnek ki azután a kormány tagjai s így ha az ország rosszul van kormányozva, alapjában a nép az oka e bajnak . . . ha az országházban hit és erkölcs elleni törvényeket hoznak s ezekre a vallás legnagyobb kárára,

a hazai polgárait kényszerítik — ismét csak a nép az oka, mért választott oly képviselőket, kik előtt nem szent a vallásos érzet.

Mindennek oka a nép!

Ha oly embert küld az országgyűlésre, ki ezen uton remél pályáján előre hatolni, ha hivatalnokot küld, kit a kormány fizet, papot, ki ez uton remél kanonok-püspök lenni; ügyvédet, ki ily uton gondol clienseket gyűjteni s páholy-tagokat, kik itt is érvényesítik titkos céljaikat; jobb lett volna a választástól távol maradnia a népnek, hogy ne mondhatnók szemébe: Te akartad!

Ha oly embert küld az országházba, ki tekintet nélkül arra, hogy a kormány mit csinál, miként fáradozik a haza népének boldogításán, soha mást nem tesz, mint egyre szidja annak minden intézményét és elítéli azokat, még mielőtt létesülnének, kinek egyetlen elve a kormány bukása, hogy egy új kormánynál ő neki legyen része a hatalom- és dicsőségben, meg hát a kövér falatokban, forgatva köpönyegét a szél iránya szerint, megtagadva elveit, melyeket nagy szájjal hirdetett s most a tettek megczáfolnak — ha nem oly férfiak népesítik be az országházat, kiknek elvei vannak, melyekért élni, küzdeni s meghalni tudnak — akkor a nép az oka, miért nem választott oly képviselőket, kiknek jelszava, célja és egyetlen vágya: «A haza minden előtt!»

És erről a népet fel kell világosítanunk! Meg kell vele értetni, hogy mind e bajnak ő az okozója, ha a képviselőválasztásoknál nem érvényesíti jogát, élve szabad választásával, vagy melléktekintetek által félrevezeteti magát s bizalmával oly embereket tisztel meg, kik nem a magyar népnek, hanem a szomszéd Németországban lábra kapott szellem apostolai, mely «Német Szellem» ellenkezést szerzett az egyház és haza, a törvény parancsa és a lelkiismeret szava, a keresztény és hazafi, az ember és Isten között, mely szellem megzavarta a felekezetek beléletét közös iskoláival, polgári házasságával s egyéb minden, bármely felekezethez tartozó, de hitéhez hű állampolgár vallásos érzületét sértő intézményeivel — —

Ezt a szellemet *Bolanden Konrád*, ki Németországban élve, ismeri a «Német Szellem»-et, oly vonzó irálylyal, oly élénk ecsettel, oly megragadó elmével írta le, hogy egy, az angol, franczia, és német irodalomban egyaránt jártas fővárosi hölgytől *Wlassék Stefánia* ő nagyságától volt szerencsénk hallani, hogy még oly érdekes regényes korrajzot nem olvasott, mint a „Német Szellem.“

Krückenberg János ur, evangélikus hitvallásu atyánk fia felolvasá e regényt nevének, olvasás közben észreveszi, hogy a nő sir — «Döre!» kiált rá az öreg ur, mit sirsz, hisz az egész nem téged illet! s olvassa tovább . . . de ime, megakad az ő ajakán is a szó s szive érzelmeit a könyv beszél el — —

A pápai protonotárius *Molnár Vid* kanonok ur is, ki szives volt az egyetemi hallgatók által eszközölt fordításokat kijavítani, a kéziratokat ezen szavakkal adta vissza: «Könyvek közt olvastam e művet, mely Bolanden munkáinak koronája»

A munka 4000 példányban nyomalik, ára 2 frt, a «Szemle» olvasóinak 1 frt 50 kr, mely összeg a Havi füzetek kiadóhivatalába Budapest, II. ker. Donáti-utca 3. sz. küldendő.

Rakodoczy Páltól a színészet ez alapos ismerőjétől, kinek kitűnő tanulmányai csupán azért nem nyerték el eddig a kiérdemelt általános elismerést, mert az intéző köröknek hizelegni nem szokott, a «színészet rendszere» címmel egy munka fog megjelenni, melynek előfizetési ára 1 frt 20 kr. Budapestre Rottenbiller-utca 38. sz. alá szerző nevére címzendő. — Érdekesebb fejeze-

tei: A színész teremtő erejéről. — A színész alanyiasága. — A színészi képzelem forrása. — Jellemszínész és jellem szerep (a színészethen nincs szakma!) — A színész tárgyilagossága. — A monolog jelensége az életben, keletkezése és előadása az antik drámában, Schakespeare színpadán; Jago, Harpagon, Biberach, Shylock, Knabe, Farkas egy-egy monologja, részletesen magyarázva, utasításokkal ellátva. — A dialog előadása, hogyan kell dialogot tanulni? az ensemble a dialogban, a félreszólás. — A félig-monolog, félig-dialogszerű előadási alakok (ima, eskü, átok, szónoklat, szórakozottság, vízió, téboly, részegség, betegség, halálkál) — Az elbeszélés előadása az életben s a színpadon. — Az érzelmi átmenetek és fokozatok. — A szerep egyénítése. — Az egész és a részek. — A szereptanulás teendői — Szavalás a színpadon s a színpadon. — A mimika. — A monolog mimikája, — a dialog mimikája. — Megjelenés, időzés a színpadon; távozás.

Heksch Sándor diszes kiállításhoz fűzetkét a pöstyéni- és a Rajecz-tepliczi fürdőről, most a fürdői évad küszöbén alkalmoszerűnek találjuk olvasóink figyelmébe ajánlani.

M Ű V É S Z E T.

A lapunk mai számában a «Csomor Danihoz» közölt eredeti rajz Margitay Tihamértól és Mesterházy Kálmántól való.

Az országos képzőművészeti társulat Ipolyi Arnold püspök elnöke alatt megtartott ülésében megállapította a legközelebbi kiállítások sorrendjét; e szerint tekintettel arra, hogy Munkácsy Mihálynak, jelenleg Párisban kiállított Beteljesedett! című remekművét szeptemberbe várják, másrészt pedig a karácsonyi kiállítást, mely az előbbi években igen sikeresnek bizonyult, fenntartani kívánják, az időköz rövidege miatt elhatározták, hogy az őszi kiállítás ez idén kivételesen csak egy sorozatban rendeztesék, november hó 5-től december hó 15-ig, melyen a folyó évre kitűzött pályadíjak kiosztására fognak kerülni.

A «Salonban» a magyarok művei igen szép sikert aratnak. Révész Imre «Petőfije» különösen feltűnt, de valószínűleg inkább tárgyának vonzereje mint kivitelének ügyessége által. Borozás közben, piros béléstű köpenyben, nyakkendő nélkül szavallva ábrázolja nagy lírikusunkat. Ebner Lajos «csirkepiacza és Greguss Verbuválása» is sikerült művek. Igen kedves Vágó Pál tájrajza. «A gyík» kis leány, ki vizet meríteni jön a patakhoz és észreveszi a hasadékból kibuvó kis ürge állatot s a kíváncsiság és félelem kedves vegyületével nézi.

Z E N E.

A bécsi operaházban adott Gioconda cz. opera, mely inkább az énekesek, mint a közönség számára készült, meglehetősen sikert aratott, bár ezt tartósan nem tartják a jelesebb műbírálok. Bombasztikusnak, triviálisnak mondják.

Lucca Paula a Hugonottákban lépett fel a londoni Conventgardenben és elragadtatta az angolokat.

A müncheni udvari színházban most egy előadáscykus folyik, melyen a királyon kívül senki sincs jelen. A király, ki valódi szenvedélylyel üzi e kedvtelést, a színházban kiragasztott leiratokon szigorúan meghagyja, hogy a külön előadásokra senkinek sem szabad bemenni s még az illető darabokban nem működő színészeknek is tilos a színpad mögött tartózkodni. A Parsifal főpróbájának külön paragrafusok voltak szentelve, e főpróbán csak a színház tagjainak volt szabad megjelenni és minden idegent, még a művészek családjaihoz tartozókat is rögtön kivezetett a házi rendőrség, így Guldehus urnak a feleségét és Malten kisasszonynak egy kísérő rokonát. Képzeltető, mily zavarban volt az igazgató, mikor a legmagasabb udvari méltóságokat és az arisztokracia előkelő hölgyeit vissza kellett utasítania. A Parsifal főpróbáján, mely délután 4 órától este 10-ig tartott, csak két hölgy lehetett jelen: az igazgató neje és Liechtenstein hercegné, kit a király sajátkezű irattal jogosított fel a szent helyre való belépésre. E hó 5-én volt a Parsifal második előadása, 6-án a Schützling, egy Klein J. L. nevű berlini író vigjátéka került színre, ma Parsifal harmadszor, holnap Gluck Armida operája, 9-én Brachvogel Narciss színműve, 10-én pedig Die Welfen in Hohenschwangau, Heigeltől először, melyet 11-én ismételnék. A király számára rendezett előadások mindig délután 3 órakor kezdődnek, mert az excentrikus felség már este nyolcz órakor mindig a bergi kastélyba utazik, a starnbergi tó partjára.

Reményi Ede, az őszi évadra Ausztráliába szerződött, jelenleg Észak-Amerikában hangversenyez; alig várhatjuk haza két-három év előtt.

S Z I N H Á Z.

Nemzeti színház. *Molière-est* volt a múlt szerdán a nemzeti színházban. *Lánczy Ilka* a «Nők iskolájának» kedves Ágnesét adta. Jobban kidomborította azokat a vonásokat, melyek a naiv együgyűséget,

mint azokat, melyek természetének kitörő hevét, fejlődő szerelmét ábrázolják. Az utolsó felvonásban volt játéka legszintelenebb, pedig ebben tüntethette volna ki leginkább erejét, mikor Arnolffal szembeszáll. Halmi után sok sóhajt idézett fel Benedek, ki inkább üres gavallér, mint igaz szerelmes volt, aminek kellett volna lennie. A «Nők iskolájának» bírálati elveit nagy tetszéssel fogadta a gyéren összegyűjt közönség. — **A vasgyáros** múlt heti előadásán Márkus Emilia megbotlott hosszú uszályában és balkarjának izmain veszélyes zuzódást szenvedett.

Ernani 150-ik előadásánál két vendég szerepelt. Alexy Sándor, mint Don Carlos, kissé modoros, de külseje rokonszenves. Wiltné asszony, mint Elvira hatott, mint egyébkor.

Külföldi színházak. *A párisi olasz operát* olyformán akarják átalakítani, hogy az év három utolsó hónapjában francia operákat, — még pedig leginkább fiatal szerzők műveit, — januártól áprilisig pedig olasz operákat adnának. — Francia operák közül előadásra ki van szemelve: Salvayre «III. Richard»-ja és Widornek egy kiadatlan dalműve, melynek szövegét Coppée Ferencz írta.

N Ő V I L Á G.

Stefánia trónörökösné látogatása a háremben. A konstantinápolyi fogadtatás programjának egyik kimagasló pontját képezte a trónörökösné megjelenése a háremben. Minthogy a látogatást megelőzőt hírek szerint a trónörökösné eme látogatásra nagy sulyt fektetett s annak bekövetkezését bizonyos türelmetlenséggel várta, igen kellemetlenül volt meglepve, midőn közvetlen a látogatás előtt arról értesült, hogy Valida szultána, a nagy ur anyja, ki a háremben a parancsnoki hatalmat gyakorolja, hirtelen rosszul-létét adva okul, az elfogadást megtagadta. Udvari körökben ez az incidens igen rossz hatást szült s azonnal többféle hírek hozattak forgalomba, mint az elfogadás megtagadásának okai. Sokan azt állították, hogy az egésznek nem más az oka, mint az udvari szabó, ki a magas látogatásra megrendelt toilettel nem készülvén el idejére, a szultána nem jelenhetett meg Stefánia főhercegnő előtt a kellő fényben; más verzió szerint pedig egyik hárembőlgy a feletti boszuságában, hogy az anyaszultánról a látogatás alkalmából megtagadta tőle az őt joggal megillető megjelenést, — a hárem összes diszitményeit és ékességeit iszonyu módon összerombolta s oly állapotot idézett elő közvetlen a fogadtatás előtt, mely lehetlenné tette a program e pontjának végrehajtását. Mind e hírek alapossága azonban konstatálva nincs s a végeredmény mégis az volt, hogy a trónörökösné megjelent a kitűzött időben s fogadtatása a reményen felül fényesen sikerült. Számátalan ajándékokkal is elhalmozták ez alkalommal a szerezetre méltó fenséges asszonyt.

Viktoria hercegnő nászajándéka. A remekművek és értékes ritkaságok egész sorát képezik ama ajándékok, melyekkel Viktoria hesszeni hercegnőt ápril hó 30-án Battenberg Lajos herceggel való egybekelése alkalmával elhalmozták. Kedves kötelességet vélünk azért teljesíteni különösen t. női olvasó közönségünknek, mikor ama, a legujabb divat jellegét magukon viselő nászajándékok főbbjét ismertetjük. Viktoria angol királynő a hercegnő egyik nagyanyja öt nehéz ezüsből készült asztali tartályt, két nagy brilliant csillagot, mint hajéket és gazdag választékból álló selyem és bársony szöveteket, indiai chawlokat és nagy értékű csipkéket adott unokájának. Az ara másik nagyanyja, Károly hesszeni herceg özvegye brilliant és smaragdokból készült nagy brosche és keresztel tüntette ki fenséges unokáját; a vőlegény szülei Sándor hesszeni herceg és Battenberg Julia hercegnő egy saphir és brilliantból készült diademmel kedveskedtek menyőknek, melyhez a menyasszony nagynénje Maria bajor királynő egy hozzá illő karpereczet csatolt. Lajos nagyherceg pedig saját, tömör aranykeretbe foglalt arczképével lepte meg leányát. A német trónörökös pár számos értékes apróságon kívül egy elragadó szép mivű arany diszítésű elefántcsont legyezőt adtak át nászajándokul. Az elsoroltakon kívül még számos ékszereket, különösen több karpereczet kapott, melyek közt egy a Charlotte meiningeni trónörökösnő adott és egy, melyet az elhalt albanyai herceg hagyományozott, kiváló szépségűek. Sergius orosz nagyherceg, a jövőbeli sógor egy horgany alaku brilliant és smaragddal kirakott brossal szaporította az ajándékok számát. Az elhalt nagyhercegnő testvérei XVI-ik Lajos korabeli asztalékkal a menyasszony testvérei pedig egyszerű s rendes használatra szánt osztaletket adtak. Kapott még a menyasszony Henrik és Vilmos hesszeni hercegektől egy sevresi porcellánból készült íróasztali berendezést, a vőlegény testvéreitől egy ezüst thea készletet. Darmstadt polgárai egy ezüst kandelaberrel, női pedig egy nagy ezüst thea készlet adományozásával hódoltak. Lorne marki egy és lord Henry egy nagyszerű ezüst toilettet, a darmstadti udvarhölgyek, Alice hercegnőt ábrázoló, Angeli eredeti festménye után

készült másolatot, gróf Seckendorff a megholdogult nagyhercegnő gyermekkori arczképének másolatát ajándékozta. A hesszeni tiszlikar végre egy remekmű albummal járultak az elsorolt és el nem sorolt ajándékok gazdag tárához.

RÉSZVÉNYTÁRSULATOK.

Az osztrák-magyar bank utolsó heti kimutatása szerint a bank helyzete nem változott. A kölesönüzlet valamivel több mint egy millió forinttal emelkedett, a bankjegy forgalom ellenben csökkent. A tiszta tartalék május 7-én 24.67 millió forintot tett: az előző heti 23 millió ellenében; a rendelkezésre álló jegykészlet 27.411 millió; az összes tartalék 42.552 millió forintra rugott az előző heti 41 millió ellenében. 1883. május 7-én a bankjegyforgalom 361.6 millió forintot tett. A leszámolási üzletben 141 millió, a kézi zálogüzletben 23 millió forint volt beráházva. A tiszta tartalék 27.3 millió, az összes tartalék 40.4 millió forintra rugott.

Assicurazioni Generali. A triezti általános biztosító társaság (Assicurazioni Generali) 1883-ik évi zárszámlája- és vagyonskimutatásából látjuk, hogy e jó hírnevű biztosítási intézet fejlődése a lefolyt évben is jelentékeny előhaladást tett. Összes díj- és illetmény-bevételei 13.281.391 frt 81 krra rugnak. A még folyamatban levő koczkázatok tartaléka 955.016 frt 82 krral szaporodott. Az 1883. év végével folyamatban levő életosztályi tőkebiztosítások összege 77.246.710 frt 04 krt tesz, tehát kerekszám 7 millió forinttal növekedett. Az életbiztosítási osztály üzletének jelentékeny szaporodását különösen ki kell emelnünk és ezt az intézet, mint az a jelentésben joggal hangsúlyoztatik, részben ama általános bizalomnak, melylyel a biztosító közönség irányában viseltetik, részben a kötvények feltételeiben pár év előtt behozott és a biztosító közönségre nézve nagyon előnyös újításoknak köszönheti. Az 1883-ik évben 27.780 kárért 9.611.024 frt 38 kr. és így fennállása óta 516,38 kárért 169.785.742 frt 38 krt fizetett ki a triezti általános biztosító társaság, mely összegből hazánkra magára 74.286 kárért, összesen 30.022.836 frt 15 kr. esik. A jégbiztosítási üzletnél szenvedett jelentékeny veszteségek dacára 551.419 frt 79 krnyi tiszta nyereség mutatkozik és így minden 315 frttal befizetett részvény után 220 frank — 88 frtnyi osztalék adható. A tűzbiztosítási osztálynak a későbbi években behajtandó díjai fedezetére adott díjkötelezők értékének összege 19.992.193 frt 02 krra emelkedett; az intézet kezességi alapja részvénytőkében és készpénztartalékokban 29.698.824 frt 29 krt tesz és mint a vagyonskimutatásból látható a legnagyobb elővigyázattal, jó értékben van elhelyezve.

VEGYESEK.

KÉPEINKHEZ.

Az inyenc.

Régóta lesett Csalavér ur e csemegére. Végre felfedezte. A bicimadár kétségbeesett szárnyacsapkodással nézi, hogy fogyasztja féltve őrzött tojásait a róka, de hiába, nem tehet ellene semmit, a ravasz inyencz meg zavartalan étvágygyal és kedvteléssel pusztítja el a tojásokat az utolsóig.

Házasságok.

Kollerich Irma k. a.-t eljegyezte *Krajcsovic Lajos* mérnök. — *Reidtner Irén* k. a.-t bars megyei nagybirtokos leányát eljegyezte *Baross Kálmán* hont megyei földbirtokos. — *Tordán Varga Dénes* tanár eljegyezte *Májai Ivánka* kisasszonyt, *Májai István* tanár leányát. — *Déván Róth Katalin* kisasszonyt, a polgármester leányát, május elsején vette nőül *Kreiner Lajos*. — *Gyulán Novotny Róza* k. a. férjhez ment *Császár Gyulához*. — *Hangácsan* (Borsodban) *Szücs Ida* k. a. megesküdött *Kőrösy István* rakaca-szendi ref. lelkészszel, — *Váczott Alberty Ilka* kisasszonyt eljegyezte dr. *Csányi János* városi tanácsnok. — *Láng Ilona* k. a.-t eljegyezte *Röck Géza* fővárosi ügyvéd. — *Debreczenben* *Zoltán János* szabólesi alispán *Bay Amália* kisasszonnyal, *Bay Bertalan* földbirtokos leányával esküdött meg. — *Pinkovics Ilona* k. a.-t *Baján* eljegyezte *Bauer Mihály* földbirtokos, — *Velter von der Lilie Eerandinand* birodalmi gróf hétfőn vezette oltárhoz *Petrichevich Horváth Katinka* bárónőt. — *Kisfaludi és királylubllei Liphay Guido* (és nem *Gédeon*, mint az összes lapok irták) e hó 10-én vezette oltárhoz *Korachich Emma* kisasszonyt Szabadkán. Az esküvő rendkívül fényes volt, a vőlegény nagybátyjai *Kisfaludi Liphay István* és *Kornél* magyar diszben jelentek meg, a násznép soraiban képviselve volt a vidék előkelősége, *Rohonczy Szilárdka*, *Liphay Margit* és *Ella*, *Császár Leóna*, *Jankovich Etelka*, *Vermes Ella*, *Vojnics Irén* urhölgyek voltak a nyoszolyó-lányok. Esküvő után a fiatal pár Budapestre utazott, honnan pár nap múlva a vőlegény füszi birtokára rándulnak. — *Török Sándor* fővárosi gyógyszerész, *Török József* fia, ki három évi külföldi tanulmányut után csak nem régiben tért vissza Amerikából, tegnap jegyet váltott *Seitz Jutta* kisasszonnyal.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos **GRÓF KREITH BÉLA.**

Az Assicurazioni Generali vagyonszámlája 1883. december 31-én.

Vagyonság	A		B		Összesen		Teher	A		B		Összesen	
	frt	kr	frt	kr	frt	kr		frt	kr	frt	kr	frt	kr
A részvényesek biztosított adólevelei	1837500	—	1837500	—	3675000	—	Alaptőke	2625000	—	2625000	—	5250000	—
Ingatlan birtok (minden tehertől menten)							Tőkésített nyereségtartalék	1031572	29	1021096	29	2052668	58
a) városi telkek			444782	52			Tartalék az értékpapírok árfolyam-ingadozásának fedezésére	162893	06	366385	78	529278	84
b) földbirtokok (gazdasági leltárral)			3069922	53	7514705	05	Ingatlan tartalék			407145	65	407145	65
c) 1883. december 31. még el nem adott gazdasági termékek a társaság földbirtokaiból			93815	35	93815	35	Tartalékalap kétes követelések fedezésére	40000	—	40000	—	80000	—
a) Kölesönök a társaság életbizt. kötvényeire			1789392	07	1855224	60	Rendkívüli rendelkezés alatti nyereségtartalék	315635	—	315635	—	631270	—
b) Aktív életjáradékok és jelzálog által biztosított, a felek halálakor felveendő tőkék vételára			65832	53			Az 1883. december 31-én még érvényben levő biztosítások tartaléka:						
Kamatkozó jelzálogilag biztosított tőke-kölesönök ingatlanokra a jelzálog osztályba tartozók kivételével, alapszabályok 1 cikk e) pont(.....)			2342675	21	2342675	21	Az A mérlegen	1876811	58			1876811	58
Kölesönök letéteményezett állam- és más értékpapírokra	157847	71	69670	91	227518	62	A B mérlegen			17199580	51	17199580	51
Állam- és értékpapírok (A melléklet)	4001236	68	6288791	28	10290027	96	Tartalék bejelentetett, de 1883. december 31-én még ki nem fizetett károkra:						
Váltók a tárczában	676480	61			676480	61	Az A mérlegen	817121	99			817121	99
Előlegek a jelzálogosztálynak			404621	20	404621	20	A B mérlegen			238965	77	238965	77
Pénzek folyó számlán különböző bankoknál és hitelintézeteknél	314412	78	1469762	63	1784175	41	Osztalékalap az életbiztosításban nyereséggel biztosítottak javára			506383	06	506383	06
Készpénz-készlet a triezti és velencei igazgatóságokpénztárában	120246	41	27851	68	148098	09	A VII. tontina-osztály kamatbiztosítással			109598	31	109598	31
Készpénz-készlet a fiókok pénztárában	78298	39	19283	43	97581	82	a) A hivatalnokok nyugdíj pénztárában	103634	11			103634	11
Maradvány a viszontbiztosított számláiból ..	603434	46	12714	06	616148	52	b) A hivatalnokok ellátás, pénztárában	124569	80			124569	80
Maradvány az intézet fiókjainak számláiból ..	865495	26	219577	43	1085072	69	Jelzáloghitelvezők			702636	85	951	24
Maradvány az A mérleg folyó számláiból ..			394807	57	394807	57	Egyenleg a viszontbiztosítottok számláján	171686	21	33010	91	204697	12
a) Adósok különböző címek alatt	398671	42	307022	78	705694	20	Egyenleg az intézet fiókjainak számláján	436248	06	81208	47	517456	53
b) Letétek kezesség és biztosíték gyanánt ..	403223	21	304083	97	707307	18	a) Hitelezők különböző címeken	403223	21	304083	97	707307	18
Díjtartalék átadott élet- viszontbiztosításokra			308392	75	308392	75	b) Letétek kezesség és biztosíték gyanánt	394807	57			394807	57
Butorzat és vasszekrények a társaság összes hivatalai-ban, czégtáblák, papír és nyomtatvány az összes raktárakban	23548	—	23547	99	47095	99	Gidoni alapítvány	4974	08			4974	08
Törlesztendő jutalékok s törlesztendő szervezési költségek							A B Összesen						
Az 1883. decz. 31-én a jövő évekre érvénybe maradó díjkötelezők értéke: frt 19.992.193.02	9480394	93	23494047	89	32974442	82	Feloztható nyereség frt 239.272.89. frt 262.953.14 frt 552.226.03						
							Le: Átvitel a vonatkozó nyereségtartalék javára	269581	12	245000	93	514584	05
							* 19.691.77 * 17.950.21 * 37.641.98						
							frt 269.681.12 frt 245.002.03 frt 614.584.05						
							A jövő években lejárandó tűzbiztosítási díjak	9480394	93	23494047	89	32974442	82

A cs. kir. szab. Assicurazioni Generali központi igazgatósága Triestben:

Dr. MAUROGONATO I., báró MORPURGO JÓZSEF, báró RÁLLI AMBR., SEGRÉ V., Dr. CALABI R., GOLDSCHMIEDT LIPÓT, vez.-titkár. MARCO BESSO. Magyarországi vezérügynökség Budapesten az intézet saját házában, Dorottya-utca 10. sz.

Fővárosi közraktárak.

Folyó év május hó 20-tól fogva további intézkedésig az általunk bérelt fővárosi

Gabona-Elevátorban

az alább elősorolt szolgálmányok következő díjak mellett fognak teljesítettetni.

1. Fekbér: az összes gabnanemüeknél az első tiz nap díjmentes.

Zab kivételével minden további 7 (hét) napért 100 klgrm után 75 kr.

Zabnál minden további 7 (hét) napért 100 klgrm után 1 kr.

2. Beraktárolás: hajón érkezett rinfuza áru, rinfuza berakva mérlegeléssel 100 klgrm után 5 kr.

3. Kiraktárolás: hajóra rinfuza áru, rinfuza kiadva mérlegeléssel 100 klgrm után 5 kr.

Minden más eddig érvényben levő díjtétel változatlan marad.

A beraktárolás csak rinfuza és legalább 400 m. m. mennyiségben történhetik.

Budapest, 1884. május hó 12-én.

Magyar Leszámitoló- és Pénzváltóbank.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

a „Magyar Pénzügy“

közgazdasági-, ipar- és közlekedésügyi hetilap

IV. évfolyamára.

Általános Sorsolási Értesítő melléklettel

együttes előfizetési ára

Félévre 5 frt., Negyedévre 2 frt 50 kr.

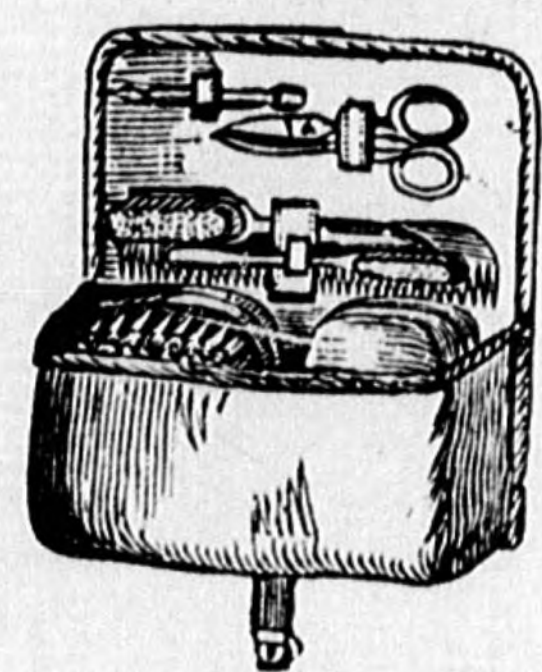
Ez egyetlen magyar közgazdasági szaklapot olvasóink különös figyelmébe és pártfogásába ajánljuk.

A «MAGYAR PÉNZÜGY»-ben az olvasó folyton talál közleményeket a közgazdaság minden ágából, azaz tartalmaz **pénzügyi, közlekedési, biztosítási, földművelési, borászati, ipari, kereskedelmi stb. közleményeket**, mind a leghivatottabb és az ezekkel szakszerűen és kiválóan foglalkozó íróktól. E közlemények szigorúan szakszerűleg, de mégis a szakszerűségnek gyakran hátrányára lévő dagályosságtól ment nyelven iratnak, úgy, hogy a szakember és laikus egyaránt élvezettel olvashatják.

A «MAGYAR PÉNZÜGY» 1884. január 1-én IV-ik évfolyamába lépett és megjelen hetenkint csütörtökön legalább 1 1/2—2 ivnyi terjedelemben csinos kiállításban és minden fontosabb huzás után «**Általános Sorsolási Értesítő**» rendes mellékletet ad. Nagy terjedelme dacára, hogy szélesebb körökben is elterjedést nyerjen, előfizetési ára a legolcsóbbra van szabva. — Az új év óta megjelent összes számokkal a kiadóhivatal még szolgálhat. Előfizetések a «Magyar Pénzügy» kiadóhivatalába (Budapest, bálvány-utca 11) czimzendők.

NYARALÓKBA, FÜRDŐKBE.

Utazóknak és turistáknak kézi és nagy kofferok 3—35.—, kézi-táskák 3—20.—, vállra függeszhető táskák 4—10.— Berendezett uti-táska 18—60.— Praktikus összeállított tárgyakkal berendezett uti-tekeres 6.— Borotválkozó-készlet összeállítva John Heifford borotvával 7.— Uti ivópohár 40 kr.—1.50, frottirozó keztük 40 kr., drót hajkefe 1.— Kulacsok 1—5.— Pinczetek 3, 5, 8 üveggel 9—13.50 Botszék 4—10.— Kanócsos gyufatartó 85 kr. Távszó 7.— Messzelátó sétabotra alkalmazható 3.20 Erős zseb kés 1—2.— Vizmentes esőköpeny mindkét oldalán hordható 10, 12, 14 — Özbőrre levont

lőszőr ülő- vagy fejpárna 6.20.— Tyúks-em-karika doboz 24—30 kr. Utiszappan dobozban 20 kr. **Biztonsági revolverek** belöve 25 tölténnyel 5, 6, 7.— Kis formájú erős lövésű Bulldogg-revolver 9, 10, 11.— Revolver-gegyver 55 — Elettmentő zseb-boxer 1.— Pontosan járó remontoír nickl zsebóra 10.— Fali inga-óra 4.50. Lapos zseb-napóra 1.— Időmutató házikó két alakkal és thermometerrel 1.0 Thermometerek 60 kr.—2.50. Plaid-szjikk 85 kr.—2.50.

Sport-cikkek. Angol dzsindzse 15—35.— Angol bőr-kantár 2.65—4 — Kettős szárral 5—8.50. Martingal 3.50—4.— Kengyel-szj 2.50, 3.50. Kengyelvasak 1.60—3.50. Nyereg-l-kötők 2.40—7.— Izzasztó 2.75—6.— Fehér mosható izzasztó 4.50. Zabla 1.80—3.50. Trenzli 50 kr.—1.50. Felcsatolható sarkantyú 2.— Lovaglógamaszok bőrből és vízmentes vászonzóllal 4.50—7.50. Lovaglós- és kocsiszóköpenyek

14—20.— Nyereg-zsappan doboza 85 kr. Peugeot lőszőrnyíró olló 5.— Rugany lólábseb-mentő 2 — Kocsibőr- és szerszám-puhító kenőcs 50 kr.—1.— Nubian blaking bőrlakk 90 kr Özbőr kocsitisztításhoz 1.— Ezüst-, réz- és más érc-tisztító por 25—50 kr.

Vadászat és halászat összes kellékei. Halászó-bot 1.25—15.— Kész zsinór 20 kr.—2.— Mesterséges legyek horoggal 12 drb 80 kr.

Mulattatásul. FLOBERT-gegyver durranás nélküli, társaságoknak és céllovésznet betanulásához 7, 10, 11, 16, 24.— Flobert-pisztoly 6—15.— Vas czéltábla kiugró bohócczal és mozsárral 8—9.— mozsár nélkül 3—6.— Csinos nickl leg-

pisztoly 7.50, ehhez fa czéltábla 75 kr. **Kuglizó-egyleteknek és vendéglősöknek** keményfa bábuk 2.50. **Lignum sanctum** golyók nagyság szerint 1.50—3.50. Szines lampionok kerti ünnepélyekhez 20—40 kr. Croquet-játék 10—20.— Uj angol Lawn Tennis társas-játék 29.— Karikajáték 12 pár 1.80. Szines gummi-lapdák 15 kr.—1.50. Papír léggömbök 50 kr.—2.—

UJ! Ariston kertben az ifjúságot és felnőtteket mulattató 6 zenedarabbal 24.— Zenedarab külön 75 kr. **Accordeon tremolo** concert-harmonika 7—10.— 14.— Törhetlen laivoir gyermekeknek 1.50—2.—

Színharmonika csengettyű-kisérettel 1.50. Háromkerekű tartós **Velociped** fiúknak 10, 12, 15 —

Tornaszerek. Mászó-kötél 5.80—8.80. Trapez karikákkal 8.50. Gyermekek-hinta 5.50—9.— Teljes tornakészlet iskolával és ábrákkal 15.— Tornagyökök kilója 30 kr. Tornacizjók 1.30. Úszó-öv 8—10.— Két vívőkészlet 23.50. Athleta-bot súlyos 1-t 23.50. Athleta box-keztü 2 pár 8.— Athleta czéllövő nagy ívnyilak 2, 3, 5.—

Dohányzóknak vas dohánycsészékkel 18.— **Dohánytartó**, melyben a dohány nyirkosan marad 4.50. Dohánykas szitával 2.50. **Automat** cigarettakészítő és dohánycsészéje, a fedél betevésével kész cigarettát nyerünk 2.— Houblon cigarettapapír, szopókával a következők 3 —

vastagságban 1 0 a 50 kr., ahaz to o 50 kr. Strassburgi szára o a szívó **fa-pipa** 1, 1.50. **Hibátlan tajték makrapipa** ezüst-kupakkal 8.— **Községeknak** tartós részoldalú kihírde és dob 15.— Postatáska két kulccsal 8—10.50 Postastronbita 1.85.

Nyáralókba. Az egészség fenntartásához **szodavíz-készítő**, tisztá üdítő szodavízet nyerünk egyszerű bánásmóddal, 2 4 6 8 10 messze-

7, 10, 12, 14.50, 17 — lyes Legjobb szoda és borkő csomagja 2 — **Víz-szűrők** az egészségtelen víz tisztításához 2.50, 3—5.— **Fagylalt-gepek** receptekkel 3 6 12 adagra kétféle fagylalt- 7.50 11.50 16.50 nak 15—21 — Vajkésítő vas hajtókerékkel 4.50, 6.50. Vaj- és sajt tányérok üveg fedővel 1—6.— Sodrony ételborító legyek ellen 50 kr.—1.80. Kis borsórlő ebédlő-asztalra 1.20. Kerti gyertyatartó 1—3.— Japáni kerti nap-nyök 1.— **Comfort kávé-gep**, legjobbnak elismert, 1—10 csészére 5.60—12.80. Angol asztali evőeszközök. Vas mángorló nagy hajtókerékkel, szabályozható rugókkal 50.— Családi mérleg 10 kilóig 6.— Kézi palaczk-dugaszoló 1.40. Hidraulikus hordószád italok megromlása ellen 1.— Biztonsági borlehuző gummicsövek 2.70, 3.50. Önműködő dugaszhuzó 80 kr.—3.— Szobapadló-fényezés doboz 70 kr. Ragasztószert üveg és porcellánhoz 85 kr. Piége perpetuelle, egérfogó több egerekre 70 kr. Jótállás melletti fogkefék 35—70 kr. Virágasztalok 7—15.— Virágharmonizáló 40 kr. Kézi virágfecskenzők 1.20—3.— Kerti fecskendők 14—21.— **Függő hintaágy** 2.70, 4.50, 6.50, egész nagy szjiffeszítő lécczel 14.—

Anyáknak önműködő szoptató-üveg 1.50. Ismert angol foggyöngy 3.— Allóvetés anyaméh-fecskendő 1.80—4.— Rechaud gyorsforraló-lámpa 1.80—2.20. Serpenyő 1.— Erős gyermek-kocsi 7.50—14.— **UJ gyermekbölcső-kocsi** 75 kr. **Accordeon tremolo** concert-harmonika 7—10.— 14.— Törhetlen laivoir gyermekeknek 1.50—2.—

A Szemle olvasóinknak az alább felsorolt munkákat **tetemesen le-szállított árakon** küldhetjük meg: **Közgazdaságunk és Kereskedelmünk 1882-ben.**

Szerkesztették **Kormos Alfréd** és **Kende Zsigm.** Ara 50 kr helyett 25 kr.

Közgazdaságunk és Kereskedelmünk 1883-ban.

Szerkesztik: **Kormos Alfréd** és **Kende Zsigmond.** Évi szemle közgazdasági, kereskedelmi és ipari viszonyainkról. Ara 50 kr.

Zachár Pénzügyi Tárcza-Naptára 1884-re.

Kemény vászonkötésben. Ara 1 frt 50 kr. helyett 1 frt.

Francia kettős könyvvitel

Írta: **Zachár Gyula.** Ara 3 frt helyett: 2 frt 25 kr.

Zachár Fali Kamat-Táblái

12 nagy lap. Irodák, takarékpénztárak, bankok és kereskedők használatára, 11 kamat-tábla, 4, 4 1/2, 5, 5 1/2, 6, 6 1/2, 7, 7 1/2, 8, 9, egész 10 1/2 %-ig számítva; valamint egy százalékos táblázattal 1 frttől 5000 frtig év hó és napokra számítva. A 12 tábla ára: 3 frt helyett: 2 frt 25 kr.

Könyvvitelten díóhéjban és rövid váltóisme.

Írta: **Révay Lipót** okleveles tanító és könyvelő. Ara 20 kr helyett 15 kr.

«Az Értékpapir-Piacz»

gyakorlati kézikönyv bank és váltóüzletek, kereskedők és felsőbb kereskedelmi tanintézetek számára. A legjobb kuttók nyomán. Írta: **Kende Zsigmond.** A csinos kiállítású könyv ára 40 krajczár.

A felsorolt műveket kizárólag csak a **Szemle** előfizetőinek küldhetjük meg leszállított áron. Nem előfizetői részére a rendes bolti árak most is érvényben maradnak. — Megrendelések a **Magyar Pénzügy** kiadóhivatalához **csak** postautalványon kéretnek, hogy a költséges utánvételes küldést mellőzhessük.

A Magyar Pénzügy kiadóhivatala Budapest, bálvány-utca 11.

Próba-megrendeléshez 721 ábrás árjegyzéket mellékel, meg nem felelő tárgyakat visszavesz

KERTÉSZ TÓDOR Budapest, Dorottya-utca 1-ső szám.

Morvay és Mrei nyomása Budapest, váczi-körút 17.